

Liberalernas regionprogram för Västra Götaland 2026-2030

Innehåll

Liberalernas regionprogram för Västra Götaland 2026–2030	1
Förord.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Innehåll.....	2
Regional utveckling	3
Forskning och utveckling	6
Integration.....	8
Miljö och klimat.....	10
Kollektivtrafik	12
Infrastruktur.....	14
Kultur.....	16
Primärvård	19
Sjukhusvård.....	22
Akutsjukvård	24
Barn och unga i vården	26
Psykiatri och psykisk hälsa	29
Kvinnosjukvård	31
Tandvård	33
Patientsäkerhet och läkemedelssäkerhet	35
Äldre och vården	37
HBQI.....	39
Folkhälsa.....	41
Personal	42
Säkerhet och beredskap.....	45
Digitalisering	47

Regional utveckling

Regional utveckling handlar om att skapa starka, livskraftiga och inkluderande lokalsamhällen i hela Västra Götaland. Liberalerna vill driva en politik som ökar människors frihet genom utbildning, arbete, innovation och öppenhet. Regionen ska vara en motor för samverkan mellan kommuner, akademi, näringsliv och civilsamhälle – och agera för att fler människor får möjlighet att forma sina egna liv. Social hållbarhet och kunskapsdriven tillväxt ska vara fundamentet för hela utvecklingspolitiken.

Västra Götaland ska vara en region där människor får friheten att forma sina egna liv och där idéer, företagande och kunskap ges bästa möjliga förutsättningar att växa. Regional utveckling handlar för oss liberaler om att riva hinder, öppna dörrar och stärka människors egenmakt. När människor kan studera, arbeta, starta företag, utvecklas och delta i samhällets gemenskap stärks också regionens tillväxt och sammanhållning. Även livslång delaktighet bidrar till ett tryggt och stabilt Västra Götaland.

Vi tror på öppenhet, internationella perspektiv och en stark tilltro till att människor – inte system – skapar utveckling. Den kommande mandatperioden ska präglas av en liberal riktning: mer frihet för individen, större handlingsutrymme för företag och mer kraft åt kunskap, innovation och demokratins institutioner.

- 1. Ett starkt näringsliv är grunden för en stark välfärd.** Utan ett växande näringsliv stannar välfärden. Företagare skapar jobben, skatteintäkterna och innovationskraften som hela regionen bygger på. Därför ska Västra Götaland vara Sveriges mest företagsvänliga region, där regler är begripliga, handläggning snabb och företag möts av respekt, inte misstänksamhet. Ett blomstrande företagsklimat är den frihetsreform som gör allt annat möjligt.
- 2. Stärk näringslivets utvecklingskraft i hela regionen.** Företagande är en av våra viktigaste frihetsmotorer. Regionen ska aktivt stödja innovationsprojekt, stärka företagsfrämjande miljöer och ge små och medelstora företag bättre förutsättningar att växa. Branschstyrkor som life science, tech och avancerad tillverkning ska utvecklas vidare. Ett dynamiskt näringsliv skapar framtidstro i både stad och landsbygd.
- 3. Stärk småföretagande och lokala företagsmiljöer.** Vill vi se fler i arbete måste småföretagen få växa. Regionen ska stärka rådgivning, lokala företagskluster och möjligheter att skala upp nya affärsidéer. Företagande i landsbygder och mindre orter ska ges särskilt goda förutsättningar att växa. Ett starkt småföretagande ger fler jobb – och mer frihet för fler.
- 4. En större och starkare arbetsmarknadsregion.** Vi vill att människor ska kunna utbilda sig, stanna kvar och utveckla sina liv i Västra Götaland. Regionen ska fördjupa samarbetet med lärosäten och arbetsgivare för att fler studenter ska stanna kvar efter examen. Rörligheten mellan studier, arbete och vidareutbildning måste bli enklare.
- 5. En fungerande och flexibel arbetsmarknad.** Vägen från utbildning till arbete måste bli kortare. Regionen ska stärka validering, yrkesväxling och vuxenutbildning för att fler ska kunna ställa om mitt i livet. Tillsammans med arbetsgivare ska branschspecifika kompetensplattformar utvecklas. En flexibel arbetsmarknad stärker både individens frihet och regionens dynamik.
- 6. Hela Västra Götaland ska växa – från söder till norr, väst till öst.** Vår region ska utvecklas i alla delar – storstad, landsbygd, kust, inland och gränsbygd. Liberal regionalpolitik bygger på att människor ska ha verkliga valmöjligheter oavsett var de bor. Regionen ska stärka lokala branschmiljöer, företagande, utbildning och service i varje del av länet. När hela Västra Götaland växer ökar friheten att leva och arbeta där man själv vill.
- 7. Alla elever ska lyckas i skolan.** Kunskap är den största frihetsreformen vi kan ge nästa generation. Regionen ska fördjupa samarbetet med kommuner och civilsamhälle för att minska

avhopp och tidigt stötta elever som riskerar att halka efter. Särskilt fokus ska läggas på grupper där skillnaderna i skolresultat är som störst. Fullföljda studier är avgörande för både individens framtid och regionens långsiktiga kompetensförsörjning.

- 8. Regionen ska vara en plats för innovation.** Västra Götaland ska vara Sveriges mest innovationsdrivna region. Vi vill stärka science parks, testbäddar och inkubatorer och satsa offensivt på framtidstekniker som AI, digitalisering och avancerad produktion. Regionen ska vara en möjliggörare – inte en bromskloss – för nya idéer, innovation och entreprenörskap.
- 9. Utveckla kompetensförsörjningen.** Människor måste kunna byta bana, vidareutbilda sig och växa genom hela livet. Regionen ska bidra till att skapa smidigare vägar mellan utbildning och arbete. För att möta branschernas behov krävs bättre analyser och flexibla utbildningslösningar. Det handlar inte minst om yrkesutbildningar som leder till jobb.
- 10. Folkbildning och folkhögskolor.** Den fria folkbildningen som möjliggörs genom studieförbund och folkhögskolor ska värnas. Människans nyfikenhet och sökande efter kunskap tillsammans med likasinnade, efter sina egna förutsättningar är grunden för en fri folkbildning och är en ständig motor i en fortgående upplysning som bidrar till vårt samhälles utveckling och den enskildes sökande efter sammanhang och bidrar till ett heltäckande utbildningssystem.
- 11. Gröna näringar på frammarsch.** De gröna näringarna ska utvecklas. Här ingår såväl jordbruk, vattenbruk och hästnäring som naturbruksgymnasierna och Sveriges Lantbruksuniversitets forskningsverksamhet. Regionens naturbruksskolor är viktiga för att stärka arbetsmarknaden för gröna näringar.
- 12. Demokrati och delaktighet som grund för regional utveckling.** Ett öppet samhälle kräver levande demokrati och en kultur av tillit. Regionen ska stärka människors möjlighet att delta och påverka – inte minst de som sällan blir hörda. Metoder för dialog, delaktighet och transparens i beslutsprocesser ska utvecklas.
- 13. Västra Götaland ska konkurrera med kunskap.** En välutbildad befolkning är ett mål i sig för att driva en innovationsinriktad och kreativ utveckling. Högskolornas och universitetens samverkan med näringsliv och offentlig sektor behöver förbättras, bland annat genom att bättre fänga upp framtida krav från arbetsmarknaden.
- 14. Civilsamhället som motor för inkludering och utveckling.** Ett fritt civilsamhälle är demokratins hjärta och en nödvändig del av ett öppet samhälle. Regionen ska stärka samarbetet med föreningsliv, sociala organisationer och idéburna aktörer som når människor där offentlig sektor inte kommer fram. Fler långsiktiga partnerskap, inklusive idéburna offentliga partnerskap (IOP), ska användas när det ger större lokal nytta.
- 15. Attrahera internationella investeringar.** Västra Götaland ska vara en magnet för investeringar och internationella etableringar. Regionen måste arbeta offensivt för att locka spetskompetens, forskning och företag att välja oss. Genom internationella samarbeten och smart marknadsföring kan fler globala aktörer hitta hit. Öppenhet mot världen stärker både vår ekonomi och vår utvecklingskraft.
- 16. Försvarsindustrin hör hemma i Västra Götaland.** Försvarsindustrin är en strategiskt viktig framtidsbransch och en garant för Sveriges säkerhet. Regionen ska skapa goda villkor för forskning, testmiljöer och högteknologisk produktion och säkra långsiktig kompetensförsörjning. Tillsammans med lärosäten, kommuner och industrin ska Västsvrige stärka sin roll som nav för försvarsteknik. Detta skapar kvalificerade jobb och bidrar till ett tryggare Sverige.

- 17. Stärk besöksnäringen.** Besöksnäringen är en av regionens underskattade framtidsbranscher. Regionen ska stödja aktörer som utvecklar attraktiva besöksmål, starka koncept och helhetsupplevelser. Särskilt viktigt är att stärka branschens kompetensförsörjning och möjligheten till året-runt-verksamhet. En växande besöksnäring skapar jobb där de verkligen behövs.
- 18. Utveckla internationella besöksdestinationer.** Fler destinationer i Västra Götaland ska nå internationell lyskraft. Regionen ska stärka marknadsföring, samarbete med lokala företag och utvecklingen av exportmogna turistprodukter. Små aktörer ska ges möjlighet att växa genom regional samverkan. När besöksnäringen lyfter skapar den både stolthet och framtidstro.
- 19. Nordens tillväxt sker mellan Oslo och Köpenhamn.** Regionen befinner sig i Nordens starkaste tillväxtzon och det ska användas offensivt. Regionen ska stärka samarbeten med våra nordiska grannar och knyta samman näringsliv, universitet och innovation över nationsgränserna. Västra Götaland ska vara en självklar aktör i den nordiska arbetsmarknadsregionen.
- 20. Underlätta arbete och boende över gränsen Sverige-Norge.** Människor ska kunna bo på ena sidan gränsen och arbeta på den andra utan onödiga hinder. Regionen ska arbeta för smidigare regelverk, bättre matchning och starkare samarbeten i gränskommunerna. Gränsregional pendling är en möjlighet, inte ett problem. En öppnare arbetsmarknad ger fler människor större frihet. I regionens nordvästra delar ligger det närmaste sjukhuset i Norge. Regionen ska teckna avtal för ett starkare samarbete kring sjukvårdsfrågor. Det är bra för gränsregionen och stärker också beredskapen.
- 21. Västra Götaland behöver EU.** EU är avgörande för regionens utveckling – för forskningsmedel, företagsstöd, innovation och internationella partnerskap. Regionen ska vara en stark röst i Europa och aktivt delta i beslut som påverkar oss. Vi ska söka fler EU-partnerskap och mer finansiering till regional utveckling. En liberal region vet att samarbete stärker, inte försvagar.
- 22. Stärk det internationella samarbetet.** Västra Götaland ska vara en region som vänder sig utåt – inte inåt. Genom aktivt internationellt samarbete kan vi ta del av ny kunskap, attrahera kompetens och skapa fler marknader för regionala företag. Regionen ska delta i fler partnerskap och forskningssamarbeten. Ett globalt perspektiv stärker regionens utveckling.

Forskning och utveckling

Västra Götaland är en av Sveriges starkaste forsknings- och innovationsregioner. Här finns internationellt ledande universitet, sjukhus med nationella uppdrag, avancerad industri och snabbt växande innovationsmiljöer. Forskning och utveckling är avgörande för att bygga en starkare välfärd, fler företag och fler arbetstillfällen – men också för att möta klimatutmaningen, kompetensbristen och den demografiska utvecklingen. Öppna, samverkande och kunskapsdrivna miljöer gör Västra Götaland till en av Europas mest konkurrenskraftiga och innovativa regioner.

För oss liberaler är forskning en frihetsfråga. När kunskap omsätts i innovation växer människors möjligheter, vården blir bättre, företagen mer konkurrenskraftiga och regionen mer attraktiv. Västra Götaland ska vara ett nav för forskning i Sverige och i världen – där idéer kan bli lösningar som förbättrar livet för människor.

- 1. Sveriges viktigaste nav för forskning och utveckling.** Regionen ska fungera som en motor som binder samman universitet, högskolor, näringsliv, industri och offentliga verksamheter. Genom att skapa starka forskningsmiljöer och innovationskluster stärker vi regionens position nationellt och internationellt. När forskning och företagande möts skapas fler arbetstillfällen, fler företag och större konkurrenskraft. Positionen som Sveriges och Europas mest FoU-intensiva region ska försvaras.
- 2. Västra Götaland ska vara centrum för medicinteknik och biomedicin.** Regionen har unika förutsättningar att vara Sveriges centrum för avancerad medicinteknik och biomedicinsk utveckling. BioVentureHub, GoCo Health Innovation City i Mölndal och Sahlgrenska Life visar hur akademi, vård och näringsliv kan skapa internationellt ledande miljöer. Vi vill stärka denna utveckling och se till att den kliniska forskningen kopplas ännu tydligare till regional näringsutveckling.
- 3. Antalet kliniska prövningar behöver öka.** Regionen ska vara en nyckelaktör inom klinisk utveckling samt testning och implementering av innovationer. Vårdnära forskning i det dagliga arbetet är en av de viktigaste vägarna till bättre kvalitet, bättre arbetsmiljö och större tillgänglighet. Regionen ska stärka stödet till klinisk forskning, underlätta forskningsmeritering och ge vårdens medarbetare bättre möjligheter att bedriva utvecklingsarbete.
- 4. Stärk forskningen om äldres sjukdomar.** Den åldrande befolkningen kräver ny kunskap och nya behandlingsmetoder. Regionen ska prioritera forskning som handlar om äldres sjukdomar, multisjuklighet, prevention och arbetssätt i vården. Detta är avgörande för att vården ska kunna vila på en stark vetenskaplig grund och klara framtidens behov.
- 5. Stärk odontologisk forskning och utbildning i Västra Götaland.** Regionen har ett nationellt ansvar för den odontologiska utvecklingen. Folk tandvården ska ges goda förutsättningar att driva forskning och utveckling i samverkan mellan allmäntandvård, specialisttandvård och sjukhustandvård. Vi vill utveckla forskningsmiljöer, stärka utbildningsuppdraget och se till att Västra Götaland fortsatt är ledande inom modern tandvård – både nationellt och internationellt.
- 6. Kunskapsbanker som stärker den egna verksamheten.** Regionens egna centumbildningar ska fungera som motorer för kunskap, kompetens och omvärldsbevakning. De ska bidra till att sprida ny forskning in i den egna organisationen och till att skapa ett kontinuerligt lärande i vård, tandvård, kultur och regional utveckling. Nya satsningar ska riktas

dit de gör störst nytta för verksamheten.

- 7. Säkra regionens nationella position inom hälso- och sjukvård.** Sahlgrenska Universitetssjukhuset har flera nationella uppdrag för högspecialiserad vård, uppdrag som har en central roll för den kliniska forskningen i Sverige. Regionen ska säkerställa att dessa uppdrag kan fullföljas och utvecklas. Det stärker både vården i hela landet och Västra Götalands position som ett nationellt medicinskt centrum.
- 8. Västra Götaland ska bli en fossilfri region.** Elektrifiering av transportsektorn, utveckling av batteriteknik, forskning om framtidens självkörande fordon och klimatsmarta energisystem är områden där Västra Götaland redan är ledande. Regionen ska stärka denna forskning och dess koppling till industrins omställning. Forskning och innovation är avgörande för att regionen ska nå målet om att vara fossilfri 2030.
- 9. Livsmedelsforskning i framkant.** Det finns idag ett ökat behov av forskning och utveckling av de gröna näringarna och livsmedelsförsörjning. Västra Götaland har en stor livsmedelsnäring som ligger i framkant – både i kvalitet och teknisk utveckling. Regionen, naturbruksgymnasier, universitet och andra forskningsaktörer ska bidra till ökad samverkan mellan forskning, utveckling och utbildning, för en mer robust beredskap i vårt område.

Integration

En stark integration är avgörande för både individens frihet och Västra Götalands framtid. I dag hålls alltför många människor tillbaka av språkbarriärer, arbetslöshet, hedersförtryck och sociala strukturer som motverkar delaktighet. Det skapar ojämlikhet, begränsar människors livsval och försvagar regionens utveckling.

För oss liberaler är integration en av de viktigaste framtidsfrågorna. En region där fler arbetar, studerar, deltar och känner tillit är en region som växer, håller ihop och skapar möjligheter. Varje människa ska ha möjlighet och kraft att forma sitt eget liv. Det är viktigast vart du är på väg, än var du kommer ifrån.

- 1. Fler ska komma i arbete.** Alla som kan arbeta ska ha ett jobb. Det är grunden för vår gemensamma välfärd och individens egenmakt. Regionen ska stärka utbildningsvägar, yrkesintroduktioner och samarbete med arbetsgivare för att fler nyanlända och utrikes födda snabbare ska etablera sig i arbetslivet. Validering av kompetens och riktade utbildningar till bristyrken ska utvecklas. Vi bygger ett samhälle starkt nog för alla – men också ett samhälle där alla förväntas bidra.
- 2. Inrätta regionala instegsjobb.** Regionen ska ta ett större ansvar för människors möjligheter att komma in på arbetsmarknaden. Det behövs regionala inträdesjobb för unga och nyanlända som innebär lite lägre lön på första jobbet och enklare anställningsregler.
- 3. Stärk kvinnors egenmakt och möjligheten att försörja sig själva.** Utrikes födda kvinnor står i dag längst från arbetsmarknaden och möter både språkliga och sociala hinder. Regionen ska prioritera insatser som kombinerar språk, hälsoinsatser, yrkesutbildningar och vägledning – särskilt för kvinnor som tidigare inte fått möjlighet att arbeta. När kvinnor får frihet och egen försörjning stärks hela samhället och nya generationer växer upp med större möjligheter.
- 4. Svenska språket är nyckeln in i samhället.** Språket är en avgörande biljett in i både arbetsliv och samhällsliv. Regionen ska främja utbildning där språk och yrkesutbildning kombineras och utveckla samarbeten med arbetsgivare för branschspecifik språkträning. Folkhögskolor och studieförbund skapar viktiga förutsättningar för språkutveckling och sociala mötesplatser. Vi vill att fler nyanlända ska möta svenska språket tidigt, ofta och på ett sätt som leder till arbete.
- 5. En framgångsrik skola är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn.** Barn och unga med utländsk bakgrund ska ha samma möjligheter som alla andra. Regionen ska stärka samverkan kring psykisk hälsa, frånvaro och elever i riskzon. En framgångsrik skolgång är den mest långsiktiga, kraftfulla integrationspolitiken som finns.
- 6. Öppna vägar till bristyrken.** Regionen har stora behov inom sjukvård, teknik, kollektivtrafik, industri, gröna näringar och omsorg. Därför ska regionen, tillsammans med kommunerna, utveckla skräddarsydda utbildningsspar som kombinerar språk, praktik och yrkesutbildning så att fler utrikes födda kan etablera sig i kvalificerade yrken. Det stärker både individens frihet och regionens kompetensförsörjning. Integration ska vara en tillgång för arbetsmarknaden – inte en flaskhals.
- 7. Bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck.** Hedersförtryck är oförenligt med mänskliga rättigheter och med ett liberalt samhälle. Regionen ska säkerställa att värden, elevhälsan och ungdomsmottagningarna har kompetensen att upptäcka och agera tidigt. Samarbete med polis, kommuner och civilsamhälle ska stärkas så att utsatta flickor, pojkar, kvinnor och hbtqi-personer får skydd och stöd. Ingen människas frihet ska begränsas av

familjens eller kollektivets kontroll.

- 8. Stärk vården för utrikes födda.** Språkbarriärer, oro och bristande kunskap gör att många utrikes födda inte får den vård de behöver. Regionen ska förbättra språkstöd, kulturkompetens och tidiga insatser i områden med stora behov. Den som måste ha hjälp av tolk ska erbjudas detta avgiftsfritt.
- 9. Värna Angeredes närsjukhus.** Förebyggande insatser är avgörande för jämlik hälsa. Närsjukhuset i Angered spelar en stor roll i vårdkedjan och har specialistkompetens för att möta lokala förutsättningar som finns hos befolkningen och i närområdet. Det är ett arbete som ska värnas.
- 10. Motverka parallellsamhällen.** Segregation bryts genom att människor möts – i skolan, i kollektivtrafiken, på arbetsplatser och i föreningslivet. Regionen ska stödja insatser som ökar mobiliteten, stärker kollektivtrafiken i utsatta områden, och skapar fler vägar till studier, arbete och vård. Att motverka parallella strukturer är avgörande för ett samhälle där samma lagar, rättigheter och friheter gäller för alla.
- 11. Stärk civilsamhällets roll i integrationen.** Civilsamhället når människor som det offentliga inte alltid når och bygger broar mellan människor, kulturer och generationer. Regionen ska utveckla fler idéburna offentliga partnerskap (IOP) för att stödja organisationer som arbetar med språk, mentorskap, läxhjälp, kultur, idrott och mötesplatser. Ett starkt civilsamhälle är en central del av en stark integration. Samarbetet med Rosengrenska stiftelsen, som fungerar som en lots i samhället – särskilt i kontakter med sjukvården, är ett bra exempel.
- 12. Stärk vården för kvinnor som utsatts för könsstympning.** Kvinnlig könsstympning är ett grovt övergrepp. Varje drabbad kvinna ska mötas av kunskap, respekt och professionellt stöd. Vulvamottagningen är en avgörande resurs för kvinnor som utsatts för könsstympning och ska ges ett tydligare regionalt uppdrag. Det ska säkerställas att kompetensen finns i hela vårdkedjan och att kvinnor snabbt får tryggt tillgång till vård utan skam eller hinder.
- 13. Driv en kunskapsbaserad integrationspolitik.** Insatser ska följas upp, mätas och styras om när de inte fungerar. Regionen ska utveckla kunskapsunderlag, dataanalys och metoder för att säkerställa att insatser leder till arbete, utbildning eller delaktighet. Misslyckade projekt ska avvecklas.
- 14. Västra Götaland behöver kompetens utifrån.** Regionen ska arbeta aktivt med internationella samarbeten, kompetensutbyte och attraktionskraft för att locka människor som vill arbeta och bygga sina liv här. Nationella regelverk får inte underminera regionens möjligheter att exempelvis rekrytera läkare, sjuksköterskor och ledande forskare från andra länder.
- 15. Utveckla kulturen som en kraft för integration och social hållbarhet.** Kultur och folkbildning skapar möten som stärker tillit, förståelse och delaktighet. Vi vill stödja kulturprojekt som stärker integrationen och involverar människor som ännu inte har mött kulturen i det offentliga rummet. Kulturens arenor ska vara öppna, inkluderande och fria från förtryck. När människor möts byggs samhällen.

Miljö och klimat

Klimat- och miljöpolitiken måste vila på kunskap, vetenskap och teknisk utveckling – inte på symbolhandlingar som låter mycket men förändrar lite. För Liberalerna är omställningen inte ett hinder, utan en enorm möjlighet: att skapa nya företag, nya jobb och ett friskare samhälle där natur och människor står starkare.

Västra Götaland har alla förutsättningar att leda utvecklingen med sin industri, sin forskning och sin innovationskraft. Nu ska regionen använda den styrkan fullt ut och göra klimatomställningen till en frihetsreform som gynnar både individen och miljön.

- 1. Klimatförändringarna möts genom teknik och innovation.** Klimatutmaningen löses inte genom förbud utan genom tekniska genombrott och mänsklig skaparkraft. Regionen ska aktivt stödja utvecklingen av klimatteknik i nära samarbete med näringsliv och akademi. Det innebär fler testbäddar, bättre möjligheter att kommersialisera innovationer och enklare vägar för investeringar.
- 2. Industrin ska ställa om.** Västsveriges industri är en motor i både svensk ekonomi och klimatlösningar. Regionen ska underlätta elektrifiering, resurseffektivisering och utvecklingen av klimatneutral produktion. Vi vill samla företag, forskare och innovationsmiljöer för att ta fram nästa generations tekniksprång. Klimatpolitiken ska göra det mer lönsamt att producera hållbart – inte svårare att producera i Sverige.
- 3. Det behövs mer el i Västra Götaland.** Fram till år 2030 förväntas elbehovet i Västra Götaland fördubblas, vilket motsvarar ett tillskott på ytterligare 12 till 20 TWh. I dag är den regionala självförsörjningsgraden av el låg och det måste förändras. Utan stabil energi stannar både välfärd och klimatomställning. Regionen ska driva på för moderniserad elnätscapacitet, utbyggd fossilfri elproduktion och fler smarta energilösningar som enkla sätt att styra elanvändningen och lagring.
- 4. Bevara den biologiska mångfalden.** Regionen ska driva ett systematiskt, kunskapsbaserat arbete för att skydda arter och stärka livsmiljöer. Det innebär prioriterade insatser i skogar, våtmarker, jordbrukslandskap och kustnära områden där naturvärden riskerar att gå förlorade. Vi vill stärka samarbetet med forskare, naturvårdsorganisationer och kommuner för att genomföra åtgärder med mätbara resultat. Biologisk mångfald är en förutsättning för stabila ekosystem – och därmed för vår framtida välfärd.
- 5. Stärk Botaniska trädgårdens roll i artbevarande och forskning.** Botaniska trädgården är en av Europas viktigaste botaniska miljöer och ska ges ett ännu tydligare regionalt uppdrag för att bevara hotade arter. Regionen ska stärka arbetet med fröbanker, artbevarande program och forskningssamarbeten kring växtbiologi och naturvård. Botaniska trädgården ska vara ett kunskapscentrum för utbildning och innovation inom naturvård i hela regionen. Västsverige ska bli ledande i Sverige på att säkra växtarternas framtid, inte minst vilda växter.
- 6. Återställ och stärk havs- och vattenmiljöer vid Västkusten och sjöarna.** Marina ekosystem är hårt pressade och kräver kraftfulla insatser. Även vattenkvaliteten i exempelvis Vänern och Vättern kräver insatser. Regionen ska förstärka arbetet mot övergödning, plastföroreningar och utsläpp som skadar kust- och insjömiljöerna. Vi vill skala upp projekt för återställning av ålgräsängar, musselrev och andra viktiga livsmiljöer. Ett friskt hav och friska sjöar är avgörande för både biologisk mångfald, turism och kustsamhällellas framtid.

- 7. Rena stränder.** Miljöfrågan är gränslös vilket inte minst syns på allt skräp som flyter i land längs kusten. Regionen ska bidra till städningen av stränderna. Väst kuststiftelsens arbete med bland annat strandstädning är viktigt för utvecklingen av en trevlig och ren skärgård.
- 8. Fler våtmarker ska anläggas.** Regionen ska verka för att fler våtmarker anläggs och återställs i länet för att stärka biologisk mångfald, förbättra vattenkvalitet och minska klimatpåverkan. Ett av de mest effektiva sätten är att återskapa våtmarker är utdikade torvmossar. Genom återvätning minskar klimatutsläpp samtidigt som landskapets motståndskraft mot skyfall och torka ökar. Regionen bör stödja kommuner, markägare och andra aktörer i att genomföra fler våtmarksprojekt.
- 9. Utveckla den cirkulära ekonomin.** Cirkulär ekonomi ska ses som ett sätt att skapa nya jobb och stärka företagens konkurrenskraft. Regionen ska stödja återbruk, design för återvinning, cirkulära affärsmodeller och ny teknik som gör resurser mer effektiva. Särskilt viktigt är att små och medelstora företag ges förutsättningar att ställa om.
- 10. Minska regionens egen klimatpåverkan.** Regionens verksamheter ska gå före i omställningen. Vi vill fortsätta elektrifiera transporter, energieffektivisera byggnader och värna hållbarheten i upphandlingar. Alla klimatresultat ska följas upp öppet och transparent för att visa att skattebetalarnas pengar används effektivt. En region som kräver ansvar måste själv ta ansvar.
- 11. Gör det enkelt för människor att leva klimatsmart.** Klimatpolitiken ska bygga på möjligheter, inte pekpinnar. Regionen ska medverka till att utveckla laddinfrastruktur, delningstjänster, energismarta bostäder och digitala verktyg som gör hållbara val självklara. När klimativänliga lösningar är lätta, tillgängliga och prisvärda väljer människor dem frivilligt.
- 12. Stärk beredskapen mot klimatrelaterade risker.** Klimatförändringar innebär större risker som kräver konkret beredskap. Regionen ska stärka samarbetet med kommuner och näringsliv för att hantera värmeböljor, översvämningar, stormar och störningar i elförsörjningen.
- 13. Bygg internationella partnerskap för klimat, forskning och miljöteknik.** Klimatutmaningen är global och lösningarna skapas när länder, regioner och forskningsmiljöer samarbetar. Regionen ska delta i internationella klimatkätverk, forskningsprojekt och partnerskap för energi- och miljöinnovation. Vi vill att Västra Götaland ska vara en exportregion för klimatlösningar. Samarbete över gränserna påskyndar omställningen och stärker regionens konkurrenskraft.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken är en av de viktigaste frihetsreformerna i ett modernt samhälle. Den skapar vägar till jobb, studier, vård, kultur och sociala sammanhang – och bidrar till att göra det möjligt för människor att leva och verka i hela Västra Götaland. Ett växande och sammanhållet län kräver därför ett transportsystem som är pålitligt, tillgängligt och robust, och som fungerar varje dag, året runt.

För oss liberaler är målet tydligt: kollektivtrafiken ska frigöra människors tid och möjligheter, stärka konkurrenskraften i hela regionen och knyta samman stad och land genom smarta, effektiva och moderna transportlösningar.

- 1. Det ska vara möjligt att leva och arbeta i hela Västra Götaland.** Kollektivtrafiken ska ge människor friheten att bo där de vill och ändå ha tillgång till arbete, utbildning och service. Regionen ska prioritera en kollektivtrafik som knyter samman landsbygd, mindre orter och storstadsområden. Trafiken ska vara tillgänglig, pålitlig och anpassad efter människors vardag genom hela livet.
- 2. Prisvärd kollektivtrafik.** Regionen har ett ansvar för att öka viljan att åka kollektivt. Klimatförändringarna kräver åtgärder och kollektivtrafiken är ett viktigt verktyg. För att kollektivtrafikresandet ska kunna öka måste biljettpriset upplevas som rimligt. Finansieringen ska säkras genom att öka betalningsviljan, fylla bussarna och minska fuskåkandet.
- 3. Högre turtäthet och fler avgångar.** Kollektivtrafiken ska vara attraktiv, pålitlig och enkel att resa med. Resenärer ska kunna lita på att kollektivtrafiken kommer fram i tid, även vid byten. Vi vill stärka kvaliteten, punktligheten och framkomligheten så att kollektivtrafiken blir ett självklart val för fler. Prioriterade linjer och stråk ska utvecklas för att ge kortare restider och bättre arbetsmarknadstillgänglighet. Människor ska kunna åka kollektivt från exempelvis sjukhus och fritidsaktiviteter även på kvällar och helger.
- 4. Trygg och säker kollektivtrafik.** Kollektivtrafiken ska vara trygg för både resenärer och personal i hela Västra Götaland. Arbetet med ökad trygghet ska stärkas genom fler synliga trygghetsskapande insatser, ökad närvaro av personal, ordningsvakter och trygghetskameror där behovet är som störst. Det behövs en förbättrad samverkan med kommuner och Polismyndigheten. Trygghet är en förutsättning för att fler ska välja kollektivtrafiken.
- 5. Bygg trygga och tillgängliga bytespunkter.** Resan börjar och slutar inte i fordonet – den börjar på hållplatsen. Regionen ska stärka tryggheten, belysningen, tillgängligheten och kopplingen till gång, cykel och pendelparkeringar samt säkra en kollektivtrafik som kommer när den ska. Det är viktigt för såväl äldre resenärer som tonåringar som ska hem sent på kvällen.
- 6. Inför en billigare enkelbiljett för kortare resor.** Priset för att resa en kort sträcka inom exempelvis centrala Göteborg är i dag för högt och gör kollektivtrafiken mindre attraktiv för vardagsresor och bidrar till fuskåkande. Regionen ska införa en billigare enkelbiljett för korta resor i storstadsområdena, så att fler väljer kollektivtrafiken.
- 7. Det behövs fler expressbussar - inte färre.** Västtrafik ska återställa eller förstärka de expressbusslinjer som kortats, ersatts eller tagits bort de senaste åren. Kollektivtrafiken måste vara snabb, enkel och pålitlig för att fler ska välja den framför bilen. Du ska inte riskera att bli stående vid en hållplats för att anslutningen inte fungerar. När expressbussar ersätts med långsammare alternativ och fler byten lämnar resenärer kollektivtrafiken.

- 8. Ompröva förslaget med metrobuss.** Ett system med så kallad Metrobuss innebär egna körbanor längs trafiklederna och stationsliknande hållplatser. Förslaget om dessa bussar är ännu till stor del bara en vision på papper. Det är dags att skrota planerna med metrobuss. Istället för dyra infrastrukturlösningar ska snabba bussar prioriteras.
- 9. Prioritera de stråk som binder ihop regionen.** De viktigaste järnvägs- och vägförbindelserna ska byggas ut för att stärka både näringsliv och pendling. Det handlar om att knyta samman större arbetsmarknader, förbättra restider och öka kapaciteten i de stråk som flest människor är beroende av. Även samarbetet med grannregioners kollektivtrafik måste förbättras.
- 10. Trygga kollektivtrafiken på landsbygden.** Friheten att resa ska gälla oavsett var man bor. Regionen ska säkerställa ett grundutbud i hela länet med linjetrafik till större orter eller knutpunkter. Därutöver ska exempelvis anropsstyrd trafik, Bus on Demand och närtrafik vara ett komplement där färre reser.
- 11. Stoppa fuskåkarna.** Det är fortfarande alldeles för många som fuskåker i kollektivtrafiken utan att betala för sin resa. Antalet biljettkontroller har ökat, men måste bli fler. Fler insatser ska vidtas för att stärka kollektivtrafikens inkomster. När fler åker kollektivt kan biljettpiserna hållas nere.
- 12. Gör kollektivtrafiken tillgänglig för alla.** Kollektivtrafiken ska fungera för alla – också för den som behöver lite mer tid att gå på och av, den som reser med rullstol eller barnvagn, eller den som saknar andra resmöjligheter. Västra Götalandsregionen ska därför se till att fordon, hållplatser och bytespunkter utformas med människors verkliga behov som utgångspunkt, så att resandet blir tryggt, värdigt och möjligt för alla.
- 13. Utveckla digital infrastruktur och smart mobilitet.** Människor ska ha tillgång till pålitlig digital information, realtidsdata och användarvänliga reseplanerare. Regionen ska främja innovationer inom mobilitetstjänster, samåkning, digitala biljetter och flexibla reselösningar. Digitalisering är nyckeln till ett transportsystem som följer människors vardag – inte tvärtom.
- 14. Utred möjligheten till regional färdtjänst.** Särskilda transporter kallas den trafik som omfattar sjukresor och färdtjänst. Färdtjänsten är idag kommunernas ansvar och sjukresorna regionens. Möjligheten för personer med nedsatt rörlighet att delta i jobb och studier ska inte begränsas av organisatoriska gränser och svårhanterliga regler. Därför bör individen kunna resa i hela regionen enligt samma förutsättningar, gärna i ett system som speglar kollektivtrafikens geografiska indelning. Möjligheten att införa en regional färdtjänst ska prövas.

Infrastruktur

Det är infrastrukturen som gör det möjligt för människor att leva sina liv fullt ut – att ta sig till jobbet, utbildningen, vården och kulturen, att resa mellan orter och att starta och driva företag. I Västra Götaland, Sveriges mest exportintensiva region och ett av landets viktigaste logistiska nav, är fungerande transporter också en förutsättning för tillväxt, investeringar och nya jobb.

Men alltför länge har viktiga delar av infrastrukturen varit eftersatta, vilket hämmar både människors vardag och näringslivets utveckling. För att regionen ska fortsätta växa krävs långsiktiga satsningar på järnvägar, vägar, hamnar, sjöfart och internationella knutpunkter som Landvetter flygplats och Göteborgs hamn. Nu behövs ett tydligt helhetsgrepp som binder ihop hela Västra Götaland med en modern, robust och konkurrenskraftig infrastruktur.

- 1. Bygg ett transportsystem som stärker hela regionen.** Infrastrukturen ska ge människor friheten att bo, arbeta och studera i hela Västra Götaland. Det innebär att transportsystemet måste fungera både i och mellan städer, orter, kust och inland. Ett robust och tillgängligt nät av vägar, järnvägar och kollektivtrafik behövs för att skapa en sammanhållen region där ingen del halkar efter.
- 2. Rusta upp de regionala järnvägarna.** Järnvägarna är överbelastade och kräver stora kapacitetsförstärkningar. Samtliga regionala järnvägar måste rustas upp för att kunna utgöra stommen i transportnätet för såväl persontrafik som gods. Regionens järnvägsnät har stor betydelse för näringslivet i vår region. Standarden måste uppgraderas och de regionala banorna ska kunna fungera för att leda om trafik. De sista dieselloken ska bort från Kinnekullebanan. Möjligheten att köra med batteridrift mellan Laxå -Lidköping och eldrift mellan Lidköping - Håkantorp skulle lösa frågan.
- 3. Ja till ny järnväg mellan Göteborg och Borås.** Sträckan Göteborg-Borås är ett av Sveriges största pendlingsstråk. Dagens pendling med buss och bil skapar trängsel både på trafikleder och i tätorterna och den enkelspåriga järnvägen räcker inte till. Det finns nu en överenskommelse om en ny, snabb, järnväg mellan Göteborg, Landvetter flygplats och Borås, med stopp i Mölndal och Mölnlycke. För Västra Götalandsregionen innebär överenskommelsen en ekonomisk utmaning, där lånefinansiering bör övervägas för att inte omöjliggöra andra nödvändiga investeringar i framtiden.
- 4. Prioritera Västra Stambanan.** Västra Stambanan är Sveriges mest överbelastade järnväg och kräver stora kapacitetsförstärkningar. Den är avgörande för transport till och från Göteborgs hamn och för persontrafiken såväl inom regionen som mellan Sveriges två största städer. Det behöver därför byggas två nya spår mellan Göteborg och Alingsås.
- 5. Värna bilens betydelse för människors frihet.** För många invånare i Västra Götaland är bilen avgörande för att kunna arbeta, studera och leva ett aktivt liv. Det gäller särskilt i landsbygder och mindre orter där kollektivtrafiken inte räcker till. Därför behöver regionen ta ansvar för att vägarna håller god standard, att trasiga vägbanor lagas snabbt och att framkomligheten är trygg året runt. En fungerande väginfrastruktur, inklusive en väl utbyggd laddinfrastruktur, är en grundläggande frihetsfråga och bidrar till klimatomställningen.
- 6. Säkra trygga och framkomliga vägar.** Vagnätet är avgörande för vardagsresor, landsbygdsutveckling och industrins transporter. Regionen behöver verka för att förbättra underhåll, säkerhet och kapacitet på de sträckor där behoven är som störst. Utbyggnaden av E20 är central för att knyta ihop landet. Riksväg 40 mellan Ulricehamn och Jönköping behöver

byggas ut till motorväg och sträckorna mellan Vänersborg och Mellerud på E45 samt väg 44 mellan Uddevalla och Götene behöver prioriteras för att skapa en högre standard och säkrare väg.

- 7. Utveckla Västra Götalands hamnar.** Hamnarna är centrala för både export och omställningen av transportsektorn. Göteborgs hamn har en särskilt viktig roll som Nordens största logistiknav. För att stärka regionens tillväxt måste hamnarnas kapacitet, energieffektivitet och kopplingar till väg och järnväg förbättras. Hamnarnas utveckling är avgörande för såväl beredskapsfrågan som klimatnytta och ekonomisk styrka.
- 8. Stärk sjöfart och vattenvägar som klimatsmarta alternativ.** Sjöfarten kan avlasta vägtrafiken och skapa mer hållbara och effektiva transportflöden. Regionen bör främja utvecklingen av inlandssjöfart och kustsjöfart som viktiga komplement i transportsystemet. Detta bygger både kapacitet och klimatnytta, samtidigt som industrins försörjningskedjor stärks. Nya slussar i Trollhätte kanal behövs.
- 9. Utveckla Landvetter flygplats.** Landvetter är avgörande för regionens internationella tillgänglighet, besöksnäring och näringsliv. Flygplatsen måste vara hållbar, modern och lätt att nå. Regionen behöver verka för bättre kollektivtrafik till flygplatsen, bland annat med tågförbindelser. Likaså ska regionen verka för fler internationella rutter och fortsatt utveckling av Airport City som ett centrum för innovation och logistik. Ett starkt Landvetter stärker Västra Götaland i världen.
- 10. Bana väg för godset.** Ett effektivt logistiskt ekosystem är avgörande för regionens industri och export. Regionen behöver verka för bättre kopplingar mellan sjöfart, järnväg och väg och säkerställa att logistikkedjor fungerar även under störningar. När logistiken fungerar stärks företagens konkurrenskraft och jobben i regionen.
- 11. Accelerera elektrifieringen av hela transportsystemet.** Elektrifieringen är central för både klimatet och Västsveriges konkurrenskraft. Regionen ska främja utvecklingen av laddinfrastruktur för personbilar, bussar, tunga fordon och sjöfart. När elektrifieringen går snabbare blir det enklare för både människor och företag att ställa om. Elektrifiering reducerar utsläpp, förbättrar luftkvaliteten och stärker regionens konkurrenskraft.
- 12. Bygg ett transportsystem som är robust och klarar kriser.** Transportsystemet måste fungera även vid störningar, extremväder och samhällskriser. Regionen behöver stärka redundansen, säkra viktiga noder och utveckla beredskapen i kollektivtrafik och logistik. Infrastruktur är en del av regionens säkerhet – inte bara dess vardag
- 13. Regionen ska vara uppkopplad.** En fortsatt utbyggnad av digitala nät är nödvändig för att hela regionen ska få tillgång till bredband. För det krävs fortsatt stöttning till utbyggnad av i första hand fibernät, men också ett mobilnät med bättre täckning. Tåg och bussar inom kollektivtrafiken ska ha uppkoppling till internet för sina passagerare.

Kultur

Kulturen är en av de viktigaste grundpelarna i ett öppet och demokratiskt samhälle. Den stärker människors frihet, bildning och kritiska tänkande – och skapar mötesplatser där vi lär oss förstå både oss själva och varandra. I en tid präglad av krig i Europa, desinformation, polarisering och ökande misstro behövs kulturen mer än någonsin.

Under den nuvarande mandatperioden har kulturen i Västra Götaland enbart förvaltats av den rödgröna ledningen. Vi menar att det är dags att åter sätta en politisk riktning och en liberal vision för kulturens utveckling. Kultur är inte en kostnad – den är en investering i vår demokrati, vår gemenskap och vår framtid. Det kräver mod, långsiktighet och en ny kulturstrategi som både tar vara på kulturens frihet och stärker dess roll i samhället.

- 1. En liberal kulturpolitik utgår från kulturens egenvärde.** En liberal kulturpolitik utgår i grunden från kulturens egenvärde. Konst, litteratur, musik och andra uttrycksformer är grundläggande för människans utveckling, bildning och livskvalitet. Ett fritt och levande kulturliv stärker demokratin, försvarar yttrandefriheten och ger utrymme för samhällskritik, eftertanke och provokation. I det regionala perspektivet är ett syfte med en stark kultur att bidra till regional utveckling genom att skapa attraktivitet och platser människor vill leva och bo på. Kulturen är samtidigt även en kraft som bidrar till andra viktiga samhällsmål: den skapar möten mellan människor, stimulerar kreativitet samt främjar integration och god hälsa.
- 2. Låt den kommande mandatperioden bli en satsning på kulturen.** Västra Götaland behöver en kulturstrategi som tar oss framåt efter flera år av förvaltning. Vi vill att nästa strategi tydligt stärker kulturens roll i demokratin, regionutvecklingen och människors liv. Det är dags att gå från att hålla uppe strukturer till att utveckla kulturen, ge aktörerna långsiktig trygghet och återta en tydlig ambition: att kulturen ska växa.
- 3. Försvara principen om armlängds avstånd.** Kulturens frihet är en kärnfråga för liberaler. Principen om armlängds avstånd innebär att politiker beslutar *om* kultur, men aldrig *vad* den ska innehålla. När institutioner som Folkteatern ifrågasätts av konservativa krafter på grund av sina konstnärliga uttryck är det ett direkt angrepp på denna grundläggande princip. Vi kommer aldrig acceptera att kulturpolitiken används för att styra innehåll, tysta perspektiv eller detaljgranska konstnärliga beslut. Ett fritt kulturliv är en förutsättning för ett fritt samhälle – och den friheten ska försvaras varje dag.
- 4. Säkra starka och hållbara kulturinstitutioner i hela regionen.** Institutionerna är ryggraden i det regionala kulturlivet. De bidrar både med kulturupplevelser och kulturskapande för invånarna i regionen. Vi vill skapa stabila villkor för museer, teatrar, musikliv, dans, bibliotek och kulturhus, så att de kan utveckla sin verksamhet och nå fler invånare. Genom fleråriga uppdrag, långsiktig finansiering och krav på kvalitet skapar vi trygghet för medarbetare och kreatörer – och kultur av hög professionell nivå.
- 5. Köp loss GöteborgsOperan.** Sedan operan byggdes i Göteborg i början av 90-talet har fastigheten ägts av Göteborgs Stad. För att ge GöteborgsOperan goda möjligheter att utveckla sin verksamhet och sina lokaler behövs nu ett omtag. Ett regionalt ansvar för helheten skulle bidra till långsiktigt stabila förutsättningar. Det är hög tid för regionen att ta över ägandet av fastigheten.
- 6. Stärk de fria kulturutövarna och det oberoende kulturlivet.** Det fria kulturlivet är en demokratisk ventil och en innovationsmotor. Vi vill förbättra villkoren för fria grupper, konstnärer, musiker, författare och kulturentreprenörer genom ökat stöd till produktion,

turnéer, residens och samarbeten. Ett levande kulturliv kräver konstnärer som har möjlighet att leva på sin kreativitet.

- 7. Folkbildning.** Stödet till folkbildningen ska stärkas. Folkbildningen är en viktig byggsten i samhället för att ge människor verktyg och möjligheter att bidra och delta i samhället. Människans nyfikenhet och sökande efter kunskap tillsammans med likasinnade, efter sina egna förutsättningar är grunden för en fri folkbildning.
- 8. Goda förutsättningarna för konstnärer.** Regionen ska erbjuda starka och långsiktiga villkor för konstnärligt skapande, med konkurrenskraftiga scener, goda studiemöjligheter och professionella arbetsmiljöer. Talangfulla kulturutövare ska ges möjlighet att utvecklas och verka både regionalt och i internationell konkurrens.
- 9. Ge barn och unga rätt till kultur, bildning och läsning.** Barn och unga ska möta kultur tidigt, ofta och av hög kvalitet. Vi vill stärka det läsfrämjande arbetet, stärka samarbetet mellan skola och kulturaktörer, kulturskolan och öka insatserna som ger unga möjlighet att utöva och uppleva kultur – oavsett bostadsort och bakgrund. Genom kultur växer barns språk, självkänsla, kritiska tänkande och delaktighet.
- 10. Kulturen ska finnas såväl på landsbygd som i stad.** Alla invånare ska kunna ta sig till och ta del av kultur. Vi vill stärka regionala scener, bibliotek, kulturhus och mobila kulturinsatser som når landsbygder, skärgård, mindre orter och förorter. Kulturens geografi får inte vara ett lotteri. När hela regionen har tillgång till kultur stärks både gemenskapen och attraktionskraften.
- 11. Förenkla resandet till kultur.** Kulturen ska vara tillgänglig, men all kultur kan inte erbjudas överallt. I dag är det ofta resorna – inte biljetterna – som är det största hindret. Det är därför viktigt att vi underlättar för alla att ta sig till de platser där kulturen finns. Liberalerna vill därför att det ska bli enklare att köpa eller boka resa med kollektivtrafiken i samband med att man löser inträde eller biljett till ett kulturarrangemang.
- 12. Utveckla kulturens digitala möjligheter och nya uttrycksformer.** Digitalisering förändrar sättet som kultur skapas, sprids och upplevs på. Regionen ska stödja digital produktion, digital tillgänglighet, hybridformat och nya arenor för ungas digitala kultur. De digitala konstformer som finns ska uppmärksammas och informationen ska vara lättillgänglig. Kulturpolitiken måste vara öppen för innovation, nya uttryck och gränsöverskridande konstformer.
- 13. Stärk kulturarvet.** Museer, arkiv och kulturmiljöer är centrala för att förstå både vår historia och vår samtid. Här spelar museerna i länet en viktig roll och stödet till kulturarvets berättelser ska värnas. Kulturpolitikens inriktning ska bidra till att främja och synliggöra de olika kulturer som gemensamt utvecklat det svenska samhället.
- 14. En offensiv bibliotekspolitik.** Regionen har ett viktigt uppdrag i att stärka läsning, källkritik och medie- och informationskunnighet. Genom att utveckla och sprida bibliotekens metoder mot desinformation och faktaresistens ges fler invånare verktyg att tryggt och kritiskt navigera i en digital och polariserad samtid.
- 15. Stärk skolbiblioteken.** Skolbiblioteken spelar en avgörande roll för elevernas lärande och möjlighet att klara skolan. Regionen ska införa en regional stödresurs för skolbibliotek för att stärka likvärdighet och ge alla elever tillgång till starka, levande skolbibliotek.
- 16. Låt kulturen ta mer plats.** Kultur har en bevisad betydelse för hälsa, lärande och platsutveckling. Kultur är också en viktig resurs för äldres hälsa. Kultur bör integreras i regionala utvecklingsprojekt, vårdmiljöer, utbildningssatsningar och kommunala samarbeten. Grön rehab,

kultur i psykiatrin och kultur på recept är exempel på hur kulturen kan få en större roll inom vården. Kultur är en del av regionens utvecklingsmotor. Där kultur växer, växer också människor.

17. Kultur som friskvård. Att låta kulturaktiviteter ingå i friskvårdsbidraget skapar mer jämlika möjligheter till återhämtning och kan bidra till både ökad arbetsglädje och långsiktig hållbar prestation. Kultur som friskvård breddar synen på hälsa genom att inkludera aktiviteter som stärker psykiskt välbefinnande, kreativitet och social samhörighet – faktorer som är direkt kopplade till minskad stress och ökad livskvalitet.

18. Stärk regionens stöd till Ukraina och försvaret av demokratin. Västra Götaland ska fortsätta stå tydligt på Ukrainas sida och bidra till att försvara demokrati och yttrandefrihet och. Kulturen har en viktig roll i detta genom att stärka samarbeten med ukrainska kulturaktörer, främja konstnärligt utbyte, ge plats åt ukrainska berättelser och värna exilkonstnärers möjlighet att verka här. Vi vill att regionen fortsätter sina riktade *insatser så länge som det krävs*.

19. Värna institutionernas lyskraft. GöteborgsOperan och Regionteater Väst ska ges nationella uppdrag som motsvarar deras höga konstnärliga nivå och betydelse för hela landet. Västra Götalandsregionen har starka kulturinstitutioner med internationell attraktionskraft – inte minst Göteborgs Symfoniker och GöteborgsOperans danskompani, som båda tillhör Europas främsta inom sina områden. Ett nationellt uppdrag för Operan ska också omfatta insatser som ökar barns och ungas tillgång till och intresse för musikteater. Regionteater Väst bör få ett nationellt uppdrag med tydligt fokus på dans för barn och unga.

Primärvård

En liberal hälso- och sjukvård börjar i primärvården. Det är här människor möter vården i vardagen, får kontinuitet, trygghet och tidiga insatser. Under lång tid har primärvården varit underdimensionerad, samtidigt som alltmer vård flyttas nära patienten. Liberalerna vill se ökade öppettider och ökad tillgänglighet på vårdcentralerna. Nu är det primärvårdens tid – och det kräver både mer resurser och en tydlig reformagenda.

För oss liberaler är målet tydligt: alla invånare ska ha en egen fast husläkare, det ska vara enkelt att snabbt få en tid när man blir sjuk, och primärvården ska vara det självklara navet i vårdsystemet. En stark primärvård ger bättre kvalitet, kortare köer och en mer sammanhållen vård. En liberal sjukvård är en vård där bakgrund, bostadsort eller privatekonomi aldrig får avgöra vilken kvalitet du får. I dag finns tydliga skillnader i Västra Götaland – i väntetider, bemanning, tillgänglighet och behandlingsutfall. Det är inte acceptabelt.

- 1. Vårdstart vårdcentral.** Vården ska starta på vårdcentralen. Vårdcentralen ska ha hög tillgänglig med tidsbokning, rådgivning och hjälp vidare till andra vårdinstanser. Vårdcentralerna ska ha kapacitet att ta emot fler patienter och ge snabb hjälp. Med fler läkare, bättre arbetsfördelning och fler vårdnära team blir primärvården det självklara förstahandsvalet.
- 2. Alla ska ha en egen husläkare.** Kontinuitet är grunden för trygghet och kvalitet i hälso- och sjukvården. Varje invånare ska ha en fast namngiven läkare som ansvarar för helheten och följer patienten över tid. En läkare som du snabbt får tid hos. När patienten känner läkaren och läkaren känner patienten förbättras medicinska bedömningar, behandlingar, samordning och tilliten till vården. En modern husläkarmodell är den viktigaste frihetsreformen i sjukvården.
- 3. 25 procent av budgeten.** Minst 25 procent av hälso- och sjukvårdens budget ska gå till primärvården. Antalet patienter som tas omhand helt i primärvården har ökat med över 250 000 personer mellan åren 2015 och 2023. Vårdcentralerna kan inte ta ansvar för alltmer vård utan att få mer resurser. Under kommande mandatperiod krävs omfattande satsningar på primärvården, det är en förutsättning för att vården ska vara trygg och tillgänglig. Detta stärker bemanningen, kontinuiteten och tillgängligheten – och gör det möjligt att ge vård tidigt och nära i människors vardag.
- 4. Gör det enkelt att snabbt få en tid på vårdcentralen.** När människor blir sjuka måste vården svara snabbt. Vården ska starta på vårdcentralen och invånarna ska erbjudas tydliga ingångar för akuta besvär, snabb bedömning samma dag, digital kontakt när det är lämpligt och fungerande drop-in-lösningar. Ingen ska behöva åka till akuten för att det är omöjligt att få en tid på vårdcentralen. En tillgänglig primärvård är en trygg primärvård.
- 5. Fler läkare på vårdcentralerna.** Idag har varje läkare ansvar för alldeles för många patienter. Detta omöjliggör tillgänglighet, kontinuitet och trygghet för invånarna. Regionen ska bygga ut primärvården med fler läkare på vårdcentralen så att varje fast läkare ansvarar för högst cirka 1 100 patienter i enlighet med Socialstyrelsens mål. Detta skapar tid för en trygg relation, medicinska bedömningar, uppföljningar och trygghet – och gör primärvården mer attraktiv som arbetsplats.
- 6. Värna vårdval rehab.** Sedan vårdval rehab startade har mycket av rehabiliteringen inom sjukvården flyttat från sjukhus till primärvården. För patienterna är det en vinst att rehab finns närmare och på fler platser än tidigare. En bra och snabb rehabilitering är nyckeln för att återfå förmågor och komma tillbaka till arbete och ett aktivt liv. Vårdval rehab ska utvecklas så att fler med kroniska sjukdomar kan omfattas av den nära rehabvården.

- 7. Öka takten i omställningen till en nära vård.** För att vården ska bli mer tillgänglig, sammanhållen och jämlik måste omställningen till nära vård genomföras. Mer vård behöver flyttas från de stora sjukhusen till vårdcentraler och närsjukhus. Under den rödgröna ledningen har utvecklingen stoppats. Primärvården har blivit den stora förloraren. En snabbare omställning frigör resurser, förbättrar kontinuiteten och gör att fler invånare får den vård de behöver när där de bor. För att accelerera omställningen behövs särskilda resurser i en omställningsbudget.
- 8. Sänk patientavgifterna.** S, V och MP chockhöjde primärvårdens patientavgifter. De kraftiga höjningarna slår hårt mot utsatta grupper och försvårar omställningen till nära vård. När avgifter används som budgetintäkt, i stället för att styra patienter till rätt vårdnivå, avstår patienter från att söka hjälp i tid samtidigt som trycket på akuten ökar. Primärvårdens patientavgifter ska sänkas.
- 9. Kontinuitet ska premieras.** Kontinuitet sparar liv, tid och resurser. Vi vill att primärvårdens ersättningssystem och arbetssätt ska premiera långsiktighet, fasta relationer och ansvarstagande läkare. Du ska veta vem som är din husläkare och din läkare ska känna dig. Regionen ska ha en tydlig målsättning om att alla ska ha en fast namngiven läkarkontakt under mandatperioden. Målet ska vara konkret och följas upp årligen, med tydlig återrapportering till invånarna.
- 10. Värna och utveckla regionens närsjukhus.** Under många år har trenden varit att koncentrera vård till färre enheter. Det är dags att bryta den utvecklingen, inte minst ur ett beredskapsperspektiv. Regionens närsjukhus är avgörande för en nära och tillgänglig vård. De avlastar akutsjukhusen, kortar köer och skapar trygghet för patienter i hela Västra Götaland. Vi vill stärka och utveckla närsjukhusens uppdrag så att mer planerad vård, geriatrik och mottagningsverksamhet kan erbjudas nära invånarna.
- 11. Stärk jourcentralerna.** Vården ska starta i primärvården. Det gäller också när vårdcentralen är stängd. 1177, digitala mottagningar och jourcentralerna avlastar sjukhusens akuter och ger snabb vård på rätt nivå under kvällar och helger. De är nyckelfunktioner i den nära vården och avgörande för trygghet, tillgänglighet och patientsäkerhet.
- 12. Bättre tillgänglighet och närmare vård med vårdval.** Regionen behöver fler utförare och större valfrihet för patienter. Det skapar en mer tillgänglig vård som finns på fler platser än bara inom de stora sjukhusen. Därför behöver vårdval införas för gynekologi, psykiatri och mödrahälsovård, så att fler får snabbare vård, bättre kontinuitet och möjligheten att välja den vårdgivare som passar dem bäst. Samtidigt ska de befintliga vårdvalen, Vårdval Vårdcentral och Vårdval Rehab, försvaras och utvecklas. De är grundbultar i en nära vård där invånare kan välja sin vårdcentral, få kontinuitet i den fasta läkarkontakten och direkt tillgång till rehabilitering utan onödiga omvägar.
- 13. Patienten har rätt till vård på annan ort.** Patientens ställning stärks i en hälso- och sjukvård som präglas av valfrihet. Mångfald leder till kortare väntetider och ökad tillgänglighet för patienten. Regionen ska informera och hjälpa patienter, som väntar i operationskö, att boka vård hos andra vårdgivare eller i verksamheter i andra regioner, i Norden och inom EU. Samarbetsavtal bör skrivas med andra sjukvårdshuvudmän i våra gränsregioner, både grannregioner och grannländer såsom Norge. Denna valfrihet ska gälla såväl öppen- som slutenvård.
- 14. Minska administrationen.** Läkare ska ägna sig åt medicin, inte blanketter. Regionen ska ta bort onödig administration och låta vårdpersonal få tillbaka tiden att vara vårdpersonal och tid till att träffa sina patienter
- 15. Utveckla den digitala vården.** Digital vård ska användas där den gör nytta: återbesök, uppföljningar, rådgivning och egenmonitorering. Tekniken ska öka valfriheten och effektiviteten — inte leda till att patienten tappar kontakten med sin läkare. Många patienter vill informera sig

om sin sjukdom och vara delaktiga i besluten kring sin behandling. Därför måste invånarnas möjlighet att tillgodogöra sig information förbättras.

16. Stärk teamarbetet på vårdcentralerna. Vårdcentralernas arbete kräver stabil bemanning inom alla yrkesgrupper. När läkare, sjuksköterskor, kuratorer, psykologer, fysioterapeuter och dietister samarbetar kring patienten får patienten en bättre vård.

17. Utveckla vården i hemmet. Vården ska finnas där patienten är. För många, även svårt sjuka, innebär hemmet en tryggare och lugnare miljö med nära stöd från anhöriga. Äldre ska inte behöva åka i onödan till sjukhus – vården ska komma till dem, oavsett om de fortfarande bor hemma eller på ett särskilt boende. Därför ska möjligheten till vård i hemmet för både barn och vuxna byggas ut. En utvecklad mobil sjukvård ska kunna erbjuda hembesök av läkare, sjuksköterskor och annan vårdpersonal, samt utföra akutbedömningar, primärvårdsinsatser och vissa slutenvårdsuppgifter i hemmet.

18. Ingen patient ska komma i kläm mellan kommun och region. Särskilt äldre, multisjuka och personer med psykisk ohälsa drabbas av bristande samordning. Alla ska känna sig trygga oavsett vem som utför den vård som behövs. Den kommunala hemsjukvården behöver tillgängligt och tillförlitligt stöd från den regionala sjukvården dygnet runt. Regionen tillsammans med kommunerna ska stärka arbetet med gemensamma vårdplaner, digital informationsdelning och ansvarsfördelning. Samverkan ska vara självklar – inte något som sker när det ”finns tid”.

19. Överbrygga de geografiska skillnaderna. Skillnaderna i kvalitet och resultat mellan vårdcentraler och närsjukhus i regionen är fortfarande för stora. En jämlik vård i hela Västra Götaland kräver tydligare styrning, riktade stödinsatser och förbättrad kompetensförsörjning där behoven är störst. Grunden är ett starkt hushälsasystem där vårdcentralen i Bollebygd, Bergsjön och i Bengtsfors håller samma höga kvalitet.

20. Säkra god vård i livets slutskede. Människor i livets slutskede ska få tillgång till en god, trygg och värdig avslutning på sitt liv. En viktig princip är att ingen ska behöva dö i ensamhet. För patienter med komplicerade och akuta symptom krävs en palliativ vård med hög kompetens och tillgänglighet dygnet runt. Besvär ska lindras och behandlas snabbt oavsett om behovet är av fysisk, psykisk, existentiell eller social natur. Utrymme och tid måste ges för information och samtal såväl med patienten som med närstående

Sjukhusvård

Sjukhusvården är en av regionens mest avancerade och samhällsbärande verksamheter. En liberal sjukhusvård är trygg, tillgänglig och bygger på hög professionalism. På sjukhusen räddas liv, avancerade behandlingar genomförs och forskning bedrivs i världsklass. Trots den enorma kompetensen och stora resurser kämpar sjukhusen i dag med brist på vårdplatser, bemanningsproblem, budgetunderskott, ojämlig tillgång och långa väntetider.

Liberalerna vill vända utvecklingen. Sjukhusvården ska präglas av kvalitet, ansvarstagande, effektivitet och en arbetsmiljö där medarbetarna kan utföra sitt arbete med stolthet. Vi vill stärka kapaciteten, öka produktiviteten, förbättra styrningen och säkerställa att patienter får vård i tid. Men den viktigaste reformen för att klara sjukhusens utmaningar är en fortsatt utbyggnad av primärvården, där alla invånare har en husläkare.

- 1. Köerna måste kortas.** Idag väntar tusentals patienter på ett första besök eller operation, det är fullständigt oacceptabelt. Att korta köerna måste ha högsta prioritet. Regionen ska öka den operativa kapaciteten genom bättre schemaplanering, mer effektiv användning av operationssalar och vårdplatser, och genom att stärka samarbetet mellan sjukhus. Ledig kapacitet ska upphandlas av andra aktörer. Patienten ska ha friheten att välja annan vårdgivare i hela landet.
- 2. Öka vårdplatskapaciteten.** Bristen på tillgängliga vårdplatser drabbar patienter, förlänger vårdtider och skapar risker. Regionen ska säkerställa att vårdplatser öppnas med adekvat bemanning och rätt kompetens. Till det krävs rimliga arbetsvillkor, så att medarbetarna vill jobba kvar och att sjukhusvården avlastas av både primärvård och den kommunala vården. Vårdplatser ska vara trygga, bemannade och flexibla i perioder med hög belastning.
- 3. Förbättra styrningen av sjukhusen.** Sjukhusvården behöver bättre styrning och ledning. Regionen ska utveckla mål, uppföljningar och ekonomiska strukturer som premierar kvalitet och effektivitet. Problem måste kunna lyftas tidigt, och ledarskapet ska vara nära, lyhört och grundat i professionens kunskap. Tystnadskultur får aldrig stå i vägen för patientsäkerheten.
- 4. Bygg ett nytt närsjukhus på Hisingen.** Göteborg växer snabbt och Hisingen är en av regionens mest expansiva delar. För att möta vårdbehoven och avlasta Sahlgrenska ska ett nytt närsjukhus på Hisingen byggas som ska ersätta och utveckla verksamheten vid Lundby sjukhus. Närsjukhuset ska bli ett modernt nav för nära vård, med mottagningar, dagkirurgi och geriatrik.
- 5. Avveckla sjukhusen i Väster.** 2018 beslutade regionfullmäktige att samla Alingsås lasarett, Angereds närsjukhus, Högsbo närsjukhus och Kungälv's sjukhus i den gemensamma förvaltningen Sjukhusen i Väster. Det var ett olyckligt beslut och ett beslut som ska rivas upp. En utredning ska tillsättas för att föreslå en ny organisering där de enskilda sjukhusens särart värnas.
- 6. Ge Kungälv's sjukhus en nystart - upphandla driften.** Kungälv's sjukhus behöver en tydlig nystart för att öka kvaliteten, stärka styrningen och förbättra tillgängligheten. Därför ska förutsättningarna för att på sikt upphandla driften utredas. En extern aktör kan ge sjukhuset det fokus, den effektivitet och den utvecklingskraft som krävs för att invånarna ska få bättre och mer tillgänglig vård.
- 7. Utveckla samarbetet mellan sjukhusen.** Ingen patient ska hamna fel och ingen operation ska ställas in för att kapacitet saknas på ett enskilt sjukhus. Regionen ska förbättra samarbetet mellan sjukhusen för att gemensamt utnyttja kompetens, vårdplatser och resurser och skapa en mer sammanhållen regionvård.

- 8. Värna högspecialiserad vård och forskning.** Sjukhusen är centrala för regionens forskning och innovation. Vi vill stärka kliniska forskningsmiljöer, forskningssamverkan med universitet och testbäddar för medicinteknik. Ny kunskap ska snabbare bli till nytta i vården. Sahlgrenska har flera nationella högspecialiserade vårduppdrag och är ett av landets viktigaste forskningssjukhus. Ett starkt Sahlgrenska är avgörande för vårdkvaliteten i hela Västra Götaland.
- 9. Förnya arbetssätten.** Sjukhusen behöver jobba på nya sätt för att möta framtidens behov. Vi vill stärka teamwork mellan kompetenser, utöka användningen av specialistsjuksköterskor och införa arbetssätt som minskar flaskhalsar och förbättrar flöden. Innovation ska vara en naturlig del av vardagen.
- 10. Sjukhusen ska göra rätt saker.** Regionens sjukhus ska inte belastas med patienter som kunde fått hjälp i primärvården. Regionen ska utveckla tydliga vägval, förbättra samordningen och skapa tryggare flöden mellan nivåerna. På sikt bör ett hänvisningskrav införas för besök på sjukhusens akutmottagningar. Sjukhusen ska kunna fokusera på det som är akut och specialistkrävande.
- 11. Utveckla vården i hemmet.** Det finns stora vinster för patienten med att få sin vård i hemmet. Hemmet är en trygg plats även för svårt sjuka som behöver lugn, avskildhet och stöd från anhöriga. Specialiserad vård i hemmet är en vårdform som utvecklas i snabb takt och är viktigt för patienterna. Både barn och vuxna ska kunna få hembesök av läkare, sjuksköterska eller annan vårdpersonal.
- 12. Stärk och bygg ut ASIH-team i hela regionen.** Regionen ska erbjuda avancerad sjukvård i hemmet som ett reellt alternativ till sjukhusvård. Genom att stärka ASIH-teamens kompetens och tillgänglighet kan fler patienter få trygg och avancerad behandling i hemmet, vilket ökar livskvaliteten och avlastar sjukhusens vårdplatser.
- 13. Hög tid att lösa problemet med utskrivningsklara patienter.** Varje månad väntar hundratals patienter i Västra Götaland på att få lämna sjukhuset trots att de är medicinskt färdigbehandlade. Det skapar onödigt lidande och blockerar vårdplatser som behövs för andra patienter. Samverkan med kommunerna måste stärkas och rutinerna för in- och utskrivning förbättras, med tydlig informationsöverföring och gemensamt ansvarstagande. Utskrivningsklara patienter ska snabbt få rätt stöd – inte fastna i ett system.

Akutsjukvård

Akutsjukvården är en av sjukvårdens mest centrala och mest pressade funktioner. Akutmottagningarna i Västra Götaland är ofta överbelastade, väntetiderna är långa och arbetsmiljön är ansträngd. Många patienter söker akut vård för åkommor som egentligen ska hanteras i primärvården – medan de som verkligen behöver akut vård hamnar i kö.

Liberalerna vill skapa en akutvård som är trygg, effektiv och tillgänglig. Det innebär både att stärka akutmottagningarna och att bygga ett system runt dem som fungerar: en stark primärvård, fler vårdplatser, snabbare flöden och en prehospital vård som når fram i tid. Patienten ska inte behöva kämpa sig igenom vården – sjukvården ska fungera för dem.

- 1. Kortare väntetider och tryggare akutmottagningar.** Överbelastningen på akuten beror ofta på bristen på vårdplatser. Det leder till att patienter blir kvar i timmar – ibland dygn – i korridorer och behandlingsrum. Regionen behöver fler bemannade vårdplatser och bättre flöden ut från akuten, så att patienter kommer rätt direkt och beläggningen minskar.
- 2. Avlasta akuten genom att stärka primärvården.** Många patienter som söker sig till akuten borde egentligen få hjälp på vårdcentralen eller annan vårdnivå. Vi vill därför stärka vårdkedjan genom att stärka primärvården. Närakuter, jourcentraler och mobila team ska ge akut vård på primärvårdsnivå när vårdcentralen är stängd. Dessutom ska regionen på sikt införa ett hänvisningskrav till akuten. När primärvården fungerar och rätt patienter kommer till akuten minskar trycket på akuten dramatiskt.
- 3. Förbättra 1177.** Sjukvårdsrådgivningen, mer känd som 1177, ska vara en viktig lots och rådgivare i vården. Den ska fungera som en lättillgänglig ingång till vården som, när vårdcentralen är öppen, leder dig direkt dit. För att avlasta akutmottagningarna måste väntetiderna till sjukvårdsrådgivningen minska och tillgängligheten öka. Sjukvårdsrådgivningen ska kunna ge klara besked om aktuella väntetider, ge alternativ till besök vid sjukhusens akutmottagningar och sjukvårdsrådgivningen kunna boka tider vid patientens vårdcentral.
- 4. Fler ambulanser.** Människor ska känna trygghet i att de vid behov av akut vård ska få detta snabbt och med ett kompetent och bra bemötande. I hela regionen ska man känna sig trygg med att ambulanssjukvården finns där och kommer i tid, oavsett var man bor. För att klara insatstiderna kan det behövas fler ambulanser i delar av regionen, liksom andra typer av prehospitala insatser, såsom ”I väntan på Ambulans” och bedömningsbilar.
- 5. Bygg en starkare prehospital vård.** Ambulanssjukvården är ofta första länken i akutsystemet. Rätt bemanning och kompetens säkerställer att avancerad vård kan ges på plats och i transport till sjukhus. Samverkan mellan räddningstjänst och ambulanssjukvård ska stärkas för att säkerställa att livräddande insatser kan ges snabbt.
- 6. Förstärk personalens arbetsmiljö.** Akutvården är en högriskmiljö där personalen står inför stora påfrestningar. Regionen måste stärka bemanningen, skapa hållbara scheman och se till att arbetsmiljön inte driver personal bort från yrket. Det krävs fler insatser för att trygga personalens säkerhet, det handlar bland annat om flaggsystem vid oro om hot och våld samt att få hjälp av polis.
- 7. Digital föränmälan och triage.** Genom digitala verktyg för bedömning och föränmälan kan patienter få vägledning om var de ska söka vård, vilket minskar belastningen på akuten och ökar precisionen i vårdens ingångar. Teknik ska inte ersätta människor – men den kan hjälpa vården att använda sina resurser smartare.

- 8. Förbättra den akuta kommunikationen.** Informationsöverföring måste fungera i realtid. Regionen ska utveckla digitala flöden och samverkansrutiner som gör att patientens behov fångas upp tidigt och att rätt vårdnivå väljs direkt. Ingen ska behöva hamna på fel mottagning eller fastna i onödiga väntetider.
- 9. Akuten ska vara en del av en sammanhållen vårdkedja.** Akutmottagningen får inte fungera som en överfull vänthall för vårdsystemets övriga brister. Regionen måste stärka samarbetet mellan sjukhusens avdelningar, primärvården och kommunerna så att patienterna får vård på rätt nivå och i rätt tid.
- 10. Etablera tillnyktringsenheter vid varje större sjukhus.** Tillnyktringsenheter (TNE) säkerställer att personer som är kraftigt påverkade av alkohol eller droger får en trygg och medicinskt säker omhändertagande. Enheterna, likt den vid Östra sjukhustomten, avlastar dessutom akutmottagningarna, och. Varje större sjukhus i regionen bör därför ha en sådan enhet för att höja kvaliteten och säkerheten i omhändertagandet.

Barn och unga i vården

Barn och unga ska möta en sjukvård som är snabb, trygg och anpassad efter deras behov. I dag är skillnaderna stora: väntetiderna till Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) är orimligt långa, barn möter ibland vuxenvårdens strukturer och många unga får inte det stöd de behöver i tid. Liberalerna vill skapa en vård där barnets bästa alltid går först – där barns och ungas rättigheter respekteras, där psykisk ohälsa tas på största allvar och där vården är lätt att nå när den behövs som mest.

En liberal barn- och ungdomsvård bygger på kunskap, trygghet och tidiga insatser. Vi vill skapa ett system där inga barn faller mellan stolarna, där vården möter familjerna i tid och där unga får möjlighet att växa utan hinder.

- 1. Säkra barnanpassad vård.** Barn ska tas emot i en trygg miljö med personal som har specialistkompetens. Regionen ska stärka barnmedicin, barnakuterna, neonatalvården och arbetet med barn i långvarig behandling. Vuxenvårdens strukturer är inte byggda för barn – vården måste vara utformad efter barnets behov, inte tvärtom.
- 2. Stärka föräldrastödet genom BVC.** Föräldrar ska inte behöva googla sig till stöd kring barnets psykiska utveckling. Vi föreslår att regionerna tar fram ett förstärkt, strukturerat föräldrastöd inom BVC, där psykisk hälsa, språkutveckling, skärmtid, lek och sömn ingår som standarddelar i föräldraskapssamtalen, i linje med Folkhälsomyndighetens riktlinjer. Hembesök ska värnas.
- 3. Säkra tillgång till psykologisk och psykiatrisk kompetens hos BVC.** Vid oro för barnets psykiska hälsa ska BVC snabbt kunna konsultera psykiatrisk kompetens med barnkompetens. Det stärker vårdens förmåga att ge rätt stöd i tid och minskar onödiga remisser till specialistvården.
- 4. Stärk samverkan med skolan.** Hälsoproblem upptäcks ofta i skolan. Regionen ska därför fördjupa samarbetet med elevhälsan, skolor och kommunerna för att tidigt fånga upp signaler om psykisk ohälsa, neuropsykiatriska svårigheter eller annan ohälsa. En tidig insats i skolan kan förhindra en livslång ohälsa.
- 5. Säkra fler kuratorer och psykologer i skolan.** Skolan är den plats där barn och unga vistas varje dag och därför också den viktigaste platsen för att tidigt upptäcka och hantera psykisk ohälsa. Elevhälsan ska inte vara ett lotteri där det i dag är orimligt stora skillnader mellan olika skolor.
- 6. Kortare väntetider till BUP.** Barn och unga som mår dåligt måste få hjälp snabbt. Regionen ska öka bemanningen, förbättra flödena och införa fler första linjen-lösningar så att fler kan få tidiga insatser innan problemen växer sig stora. BUP ska fokusera på de barn och unga som behöver specialistvård – inte fastna i administration och lättare fall. Vårdval BUP ska införas 2028.ⁱ
- 7. Bygg ut första linjens psykiska hälsa.** Elevhälsan, ungdomsmottagningarna, primärvården och mottagningarna för Ungas Psykiska Hälsa (UPH) måste stärkas för att kunna fånga upp unga tidigt. När kompetens finns nära barnen minskar behovet av senare, tyngre insatser. Det ska vara enkelt för unga och deras familjer att hitta rätt vård utan att bollas runt och därför ska funktionen En väg in utvecklas.
- 8. Ge ungdomsmottagningarna bättre förutsättningar.** Ungdomsmottagningar är viktiga för ungas psykiska och sexuella hälsa, men också för ungas trygghet kring identitet och relationer. Regionen ska stärka deras uppdrag, förbättra bemanningen och säkerställa tillgänglighet i både storstad och mindre orter. Det ska säkerställas att ungdomar i alla

kommuner har möjlighet att gå till en ungdomsmottagning med psykologisk kompetens och möjlighet till samtalsstöd.

- 9. Snabbare NPF-utredningar.** Barn och unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar väntar ofta i flera år på utredning. Regionen ska förbättra kapaciteten, effektivisera arbetssätt och skapa fler nivåer av stöd så att familjer inte lämnas ensamma under långa väntetider. Tidig diagnos är en trygghetsfråga – inte en lyx.
- 10. Stärk vården för barn med kroniska och långvariga sjukdomar.** Barn som lever med diabetes, astma, cystisk fibros, cancer eller andra kroniska tillstånd behöver samordnad, högkvalitativ och långsiktig vård. Ofta innebär det behov av ett nära samarbete med den kommunala hemsjukvården. Möjligheten att vårdas hemma – även för barn – måste säkras. Regionen ska stärka samverkan med skola och kommun, förbättra familjestödet och säkerställa kontinuitet i vården.
- 11. Hälsosamma vanor och fysisk aktivitet.** Alla barn och unga ska erbjudas stöd för goda mat- och rörelsevanor. Regionen kan exempelvis använda hälsocoacher, kostrådgivning i skolor, BVC och ungdomsmottagningar för att förebygga övervikt, stillasittande och relaterade hälsoproblem.
- 12. Förebyggande arbete mot droger och riskbeteenden.** Regionen ska stärka det förebyggande arbetet mot missbruk bland barn och unga. Skola, vård och ungdomsmottagningar ska samverka för tidiga insatser och snabb hjälp till dem som utvecklar problem, så att barn och unga får stöd innan problemen växer.
- 13. Utveckla psykiatrins samverkan med socialtjänst, skola och beroendevård.** Psykisk ohälsa är sällan isolerat. Regionen ska skapa bättre gränsöverskridande arbete så att ingen patient "ramlar mellan stolarna". Barn och unga ska aldrig bollas mellan huvudmän.
- 14. Inför akuta barn- och ungdomsteam med psykiatrisk kompetens.** Vid allvarliga psykiska kriser bland barn ska samhällets första insats vara vårdande, inte repressiv. Därför ska akuta team med psykiatrisk kompetens finnas som kan göra hembesök eller ta emot barn på en vårdinrättning. Ingen familj ska behöva ringa 112 och mötas av polis när det som behövs är akut psykiatrisk hjälp.
- 15. Förbättra övergången från barn- till vuxenvård.** Många unga faller mellan stolarna när ansvaret flyttas till vuxenvården. Regionen ska skapa strukturerade övergångar med gemensamma vårdplaner, dubbel mottagning under en period och tydliga kontaktvägar. Ingen ung vuxen ska tappa sin behandling för att systemet inte hänger ihop.
- 16. Barnets rättigheter ska vara självklara i all vård.** Barn ska ses, höras och tas på allvar. Regionen ska säkerställa att personalen har kunskap om barnkonventionen, att vårdmiljöerna är barnanpassade och att barnens perspektiv alltid finns med i beslut som rör dem. Barnet är inte en birollsinnehavare i vården – barnet är huvudpersonen.
- 17. Stärk föräldrastöd och familjeorienterade insatser.** Föräldrar är avgörande i barns hälsa. Regionen ska stärka stödprogram, utbildning och vägledning till familjer som behöver det, särskilt när barn har kroniska sjukdomar, psykisk ohälsa eller funktionsnedsättningar. En familj som mår bra ger barn bättre förutsättningar.
- 18. Säkerställ vård på lika villkor – oavsett bostadsort eller bakgrund.** Inga barn ska få sämre vård för att familjen bor långt från en mottagning eller har svagare socioekonomiska förutsättningar. Regionen ska rikta särskilt stöd till de vårdcentraler och barnsjukvårdsenheter som har störst behov och säkra att vården är jämlik i hela länet.

19. Inför kostnadsfritt TBE-vaccin för barn och unga. Alla barn och unga i Västra Götaland ska erbjudas kostnadsfri TBE-vaccination, särskilt med tanke på att smittan ökar och numera finns i alla delar av regionen. Ett brett vaccinationsskydd minskar sjukdom, ökar tryggheten för familjer och är en klok förebyggande investering i folkhälsan.

20. Kunskapscentrum för barns och ungas hälsa. Ett regionalt centrum kan samla evidensbaserad kunskap, följa aktuell forskning och sprida nya metoder till vårdenheter. Målet är att alla barn och unga alltid ska få vård och stöd som är anpassat till deras behov och ålder.

Psykiatri och psykisk hälsa

Psykisk ohälsa är en av vår tids största folkhälsoutmaningar och påverkar hela samhället – från individ och familj till arbetsliv och utbildning. I Västra Götaland är bristerna i psykiatrin välkända: köerna är för långa, tillgängligheten är otillräcklig, samordningen fungerar inte som den ska och första linjens psykiska hälsa är kraftigt underdimensionerad. Barn och unga drabbas hårdast, men psykisk ohälsa berör människor i alla åldrar och alla delar av regionen.

Liberalerna vill bryta utvecklingen och bygga en psykiatri som präglas av snabb hjälp, hög kvalitet och tydligt ansvar. Vården ska vara sammanhållen och lätt att hitta rätt i, med tydliga vägar för både akuta och långvariga behov. Personalens arbetsmiljö ska vara hållbar så att vi kan rekrytera, utveckla och behålla den kompetens psykiatrin är i akut behov av. Psykisk ohälsa ska mötas med kunskap, tillgänglighet och hopp – inte med väntetider och fragmenterade insatser.

- 1. Kortare köer och snabbare vård för psykisk ohälsa.** Ingen som mår dåligt och är i behov av medicinsk bedömning ska behöva vänta i flera månader. Regionen ska öka kapaciteten, stärka triageringen och skapa fler vägar in i vården. Tidig hjälp är avgörande.
- 2. Inför vårdval inom psykoterapi.** Antalet platser för akuta insatser inom den öppna vården ska utökas. Liberalerna vill se en ökad stimulans och nytänkande inom psykiatrin. För att få in fler aktörer inom den öppna psykiatrin samt den offentligt finansierade vården och därmed öka valfriheten och mångfalden för patienterna, vill Liberalerna införa ett vårdval inom psykoterapi.
- 3. Bygg ut första linjens psykiska hälsa.** Ungdomsmottagningarna, skolan, primärvården och digitala tjänster ska tillsammans skapa ett tydligt första steg. Det ska vara enkelt att hitta rätt – och få rätt hjälp – utan att hamna i långa köer.
- 4. Gör psykiatrin mer tillgänglig och trygg.** För många patienter är vård i rätt tid avgörande för att undvika försämring. Regionen ska stärka öppenvården, akuta psykiatriska insatser och samordningen med primärvården. Koncept som ”Psykiatri hemma” ska utvecklas och införas brett i regionen.
- 5. Värna självvald inläggning.** Självvald inläggning innebär att patienter med återkommande allvarlig psykisk sjukdom i förväg kommer överens med vården om att själva kunna initiera en kort inläggning vid försämring. Detta skapar trygghet för patienten och stärker patientens kontroll, förebygger tvångsvård och ökar förtroendet för vården.
- 6. Stärk arbetet för en nollvision mot suicid.** Suicid är en allvarlig folkhälsoutmaning och psykisk ohälsa utvecklas ofta under lång tid, vilket gör det möjligt att bryta processen. Regionen ska därför förstärka sitt arbete med tidig upptäckt, tydliga riskbedömningar och snabb uppföljning efter vårdkontakter, samt stärka samverkan med kommuner och civilsamhälle. Inget självmord är oundvikligt, och varje liv som går förlorat är ett misslyckande för oss alla.
- 7. Psykiatriambulans i stället för polis.** Vid akuta psykiska kriser skickas fortfarande ofta polis, trots att det handlar om vård och inte om brott. Regionen behöver fler psykiatriambulanser: mobila team med psykiatrijuksköterska, psykolog och erfaren personal som kan rycka ut vid t.ex. suicidlarm, psykos eller svår ångest.
- 8. Stärk kompetensen och arbetsmiljön inom psykiatrin.** Psykiatrin är ett av de mest belastade områdena i vården. Regionen ska förbättra bemanningen, skapa fler karriärvägar, stärka handledning och minska beroendet av hyrpersonal. En trygg personal ger trygg vård.
- 9. Öka tillgången till evidensbaserade behandlingar.** KBT, DBT, familjeterapi, medicinsk behandling och psykosociala insatser måste finnas i rätt omfattning. Vi vill öka

bredden och tillgängligheten så att patienter får rätt behandling – inte bara väntan.

10. Stärk vården för patienter med komplexa behov och samsjuklighet. Personer med samtidigt beroende, psykisk sjukdom och fysiska sjukdomar behöver integrerade insatser. Regionen ska utveckla team och arbetssätt som möter hela människan.

11. Västra Götaland ska vara först ut med brukarrum. Dödligheten bland narkotikamissbrukare är mycket hög. En viktig åtgärd för att minska dödsfallen och återupprätta brukarens förtroende för vården och myndigheter är att erbjuda skyddade miljöer där dessa lagligt kan injicera droger under det vakande ögat av utbildad vårdpersonal. Precis som sprututbyte blir det en kontaktyta mellan vården och en skör patientgrupp.

12. Värna mottagningar för riskbrukare. Forskning visar att nio av tio personer med missbruk hellre söker vårdens än socialtjänstens insatser. Olika former av missbruk ska ses som en sjukdom och bör därför behandlas av hälso- och sjukvården. Vårdcentralernas kompetens måste stärkas så att de ska kunna bli den första och kanske enda vårdkontakt som personer med missbruksproblem behöver ha kontakt med. Särskilda mottagningar för riskbrukare, med syfte att möta personer som behöver få hjälp med att ta kontroll över sitt alkoholdrickande, ska värnas.

Kvinnosjukvård

Kvinnors hälsa har länge varit undervärderad i svensk sjukvård. Kvinnor får senare diagnoser, sämre smärtlindring, ojämlika behandlingar och vården är ofta utformad efter mannen som norm. Detta gäller allt från hjärtinfarkt till långvarig smärta, hormonrelaterade sjukdomar, förlossningsvård och gynekologi.

En liberal kvinnosjukvård sätter kunskap, professionalism och självbestämmande i centrum. Kvinnor ska bemötas med respekt, få korrekta diagnoser, erbjudas evidensbaserad behandling och möta en vård med hög kompetens inom kvinnosjukdomar.

Regionen har ett ansvar att både stärka kvaliteten i den specialiserade kvinnosjukvården och att sprida kompetensen till hela hälso- och sjukvården. Kvinnors hälsa är inte en särfråga – det är en central del av patientsäkerheten i hela vården.

- 1. En vård som tar kvinnors symtom på allvar.** Många kvinnor får vänta för länge på en diagnos eller möts av okunskap kring smärta, hormonella besvär eller diffusa symtom. Regionen ska stärka bemötande och kompetens i alla delar av kvinnosjukvården, från primärvård till specialistvård, så att kvinnor inte misstros eller bemöts på andra premisser än män. Kvinnors kroppar får inte längre vara blinda fläckar i sjukvården.
- 2. Stärk den gynekologiska vården och korta köerna.** Köerna till gynekologisk vård är för långa och drabbar kvinnors hälsa, livskvalitet och arbetsförmåga. Regionen ska öka kapaciteten på mottagningar och på sjukhusen, förbättra flöden och ge fler vägar in för snabb bedömning vid smärta, blödningar, klimakteriebesvär eller andra akuta symtom. Vårdval gynekologi ska utredas och införas.
- 3. Prioritera vården för smärttillstånd som endometrios, PCOS och vulvasmärta.** Många kvinnor lever med långvarig, svår smärta som historiskt misstolkats eller negligerats. Regionen ska utveckla vårdprogram, forskningsstödda behandlingsmetoder och stärka specialistmottagningar för endometrios, PCOS och vulvasmärta. Möjligheten till snabbare diagnos och bättre smärtbehandling ska vara en rättighet, inte ett lotteri.
- 4. Förbättra förlossningsvården och stärk eftervården.** Alla kvinnor ska känna trygghet när de föder barn. Att så många kvinnor får långvariga problem efter graviditet och födsel är helt oacceptabelt. Regionen behöver stärka bemanningen, förbättra kontinuiteten i mödrahälsovården och införa systematiska uppföljningar efter förlossning, särskilt för kvinnor med komplikationer, smärta eller psykisk belastning. Förlossningsskador ska upptäckas och behandlas tidigt.
- 5. Förbättra psykologiskt stöd efter förlossning.** Kvinnor som drabbas av förlossningsdepression eller förlossningspsykos ska erbjudas snabb tillgång till specialistkompetens och systematiska uppföljningar. Tidiga insatser är avgörande för både moderns och barnets välbefinnande.
- 6. En närvarande barnmorska.** En stressig arbetsmiljö drabbar även de födande och deras familjer. I stället för att värna om kvinnans önskemål riskerar vården att bli alltför standardiserad snarare än individanpassad. Det viktigt med tydliga bemanningsmål. En barnmorska ska inte ansvara för mer än en födande kvinna i aktiv fas.
- 7. Värna den personliga autonomin.** Idag kan kvinnor nekas möjligheten att föda med kejsarsnitt. Dessutom vittnar kvinnor om brist på stöd och otillräcklig delaktighet i sin egen vård. Den personliga autonomin och valfriheten ska alltid värnas. Om en kvinna efter samtal med

barnmorska vill föda med kejsarsnitt ska hon kunna göra det.

- 8. Ett nytt BB i Göteborgsområdet.** En ny förlossning och ett nytt BB ska etableras i Göteborgsområdet. Verksamheten kan med fördel utföras i privat drift, inom det offentligt finansierade hälso- och sjukvårdssystemet, i anslutning till ett akutsjukhus. En ny enhet är nödvändig för att avlasta verksamheten och skapa långsiktigt stabila förutsättningar för förlossningsvården i regionens mest befolkningstäta område.
- 9. Inför organiserad provtagning för kvinnor över 74 år.** I dag upphör rätten till regelbunden mammografi vid 74 års ålder, trots att var femte kvinna som får bröstcancer är äldre än så. Den nuvarande gränsen bygger till stor del på Socialstyrelsens rekommendationer – rekommendationer som många uppfattar som både orättvisa och föråldrade. För att stärka tidig upptäckt och ge äldre kvinnor en mer jämlik vård ska regionen införa organiserad provtagning efter 74 års ålder. Det bidrar till att förlänga liv samt till att stärka kunskapsunderlaget för bröstcancer.
- 10. Stärk vården vid klimakteriet och kvinnors hormonella hälsa.** Klimakteriebesvär drabbar kvinnor i decennier och kan kraftigt påverka både hälsa och arbetsliv. Regionen ska stärka kompetensen om hormonella behandlingar, erbjuda snabbare bedömningar och höja kvaliteten i rådgivning och behandling. Kvinnors hormonella hälsa får inte längre vara en kunskapslucka. Lika viktigt är att regionen som arbetsgivare tar frågan på allvar.
- 11. Säkerställ att kvinnosjukvården är jämställd, jämlik och kunskapsbaserad.** Alla verksamheter ska arbeta strukturerat med könsuppdelad statistik och jämställdhetsanalys. Skillnader i bemötande, diagnostik och vård ska följas upp och åtgärdas. Jämställd vård är inte en ambition – det är en skyldighet.
- 12. Satsa på forskning och utveckling inom kvinnors sjukdomar.** Kvinnors hälsa behöver mer forskning. Regionen ska stärka forskning om endometrios, gynekologiska diagnoser, autoimmuna sjukdomar, förlossningsskador och smärtproblematik. Ny kunskap ska snabbt omsättas i klinisk vardag.
- 13. Stärk kompetensen om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld.** Vården spelar en avgörande roll i att upptäcka övergrepp. Regionen ska säkerställa att all kvinnosjukvård har rutiner för upptäckt, stöd och professionell hantering. Kvinnor som utsätts ska inte möta tystnad – de ska möta trygghet och kunskap.
- 14. Följ upp och stärk vården för personer utsatta för sexuellt våld.** Sexuellt våld är ett djupt integritetskränkande övergrepp som kräver snabb, specialiserad och trygg vård. Regionen har tagit viktiga steg med en särskild mottagning och slopade patientavgifter för den som söker vård efter våldtäkt. Nu behöver arbetet följas upp och vidareutvecklas för att säkerställa att stödet är tillgängligt, samordnat och håller hög kvalitet i hela regionen.
- 15. Mäns våld mot kvinnor är ett stort hot mot folkhälsan.** Frekvensen av våld i nära relationer är så högt att antalet drabbade kvinnor har passerat nivån för flera av våra vanligaste folksjukdomar. Människor, oavsett kön eller ålder, som utsätts för våld i nära relation eller sexuella övergrepp ska erbjudas ett omhändertagande som också innefattar stöd för emotionella konsekvenser. Den vårdkedja med screening och kuratorskontakt som del i rutinsjukvården på Akutmottagningen Mölndal ska implementeras i hela regionen.

Tandvård

Tandvården är en central del av människors hälsa. Ohälsa i munnen påverkar livskvalitet, välbefinnande och möjligheten att leva ett aktivt liv. Trots att tandvården är en del av hälso- och sjukvården räknas den fortfarande inte dit i människors vardag – vare sig när det gäller tillgänglighet, jämlikhet eller kostnader. Västra Götalandsregionen behöver därför en modern tandvårdspolitik som stärker Folktandvårdens uppdrag, ökar tillgängligheten och fokuserar på förebyggande insatser.

Liberalerna vill ha en tandvård som är trygg, jämlik och kunskapsbaserad – där alla, oavsett ekonomi eller bakgrund, får möjlighet till god munhälsa genom hela livet.

- 1. Tänderna är en del av kroppen.** Liberalernas principiella uppfattning är att tandvårdens finansiering stegvis ska bli mer lik den övriga hälso- och sjukvården. Plånboken ska inte avgöra den enskildes tandhälsa. I väntan på det ska utsatta grupper prioriteras. Tandvården behöver bli billigare.
- 2. Stärk Folktandvårdens roll.** Folktandvården ska vara den stabila basen som säkerställer att tandvård finns tillgänglig i både stora städer och mindre orter. Regionen ska stärka uppdraget för att motverka skillnader i munhälsa och ge fler barn, unga och vuxna möjlighet till god tandvård nära hemmet.
- 3. Kortare väntetider och fler tider i hela regionen.** Många patienter får vänta för länge på undersökning och behandling. Regionen ska förstärka bemanningen, förbättra schemaläggning och möjliggöra fler behandlingsrum där trycket är som störst. En modern tandvård måste vara enkel att nå och boka tid hos, oavsett bostadsort.
- 4. Satsa på förebyggande arbete.** Tandvården ska inte bara reparera, utan förebygga. Regionen ska stärka arbetet med munhälsa för barn och unga, riskgruppsprogram för äldre, tobaks- och kostrådgivning samt tidiga insatser som upptäcker problem innan de kräver omfattande behandling. Förebyggande arbete är både effektivt och ekonomiskt klokt.
- 5. Stärk forskningen inom tandvård.** Regionen har ett särskilt ansvar att utveckla den odontologiska forskningen. Vi ska stärka utbildningsmiljöer för tandläkare och tandhygienister, öka forskningsmöjligheterna och tydligt stödja Folktandvårdens arbete med klinisk forskning. Västra Götalandsregionen ska vara nationellt och internationellt ledande inom modern tandvård.
- 6. Förbättra arbetsmiljön och kompetensförsörjningen.** Brist på tandläkare och tandhygienister leder till längre väntetider och stress. Regionen ska stärka utbildning, handledning, arbetsvillkor, karriärvägar och möjligheten att kombinera kliniskt arbete med forskning. En hållbar arbetsmiljö är grunden för en trygg tandvård.
- 7. Stärk samarbetet inom tandvården.** Patienter med komplexa behov ska få rätt vård vid rätt tid. Regionen ska förbättra remissflöden och samverkan mellan olika enheter, så att övergången mellan allmän tandvård och specialisttandvård blir sömlös. Ingen patient ska behöva vänta på grund av dålig samordning.
- 8. Förbättra tandvården för personer med stora behov.** Äldre, multisjuka och personer i särskilda boenden riskerar att få sämre tandvård. Regionen ska stärka uppsökande verksamhet, erbjuda bättre stöd i hemmet och förbättra samarbetet med hemtjänst, hemsjukvård och

anhöriga. God munhälsa är avgörande för både livskvalitet och nutrition hos äldre.

9. Öka tryggheten för patienter med rädsla. Tandvårdsrädsla och funktionsnedsättningar gör att många avstår behandling. Regionen ska utveckla kompetens inom bemötande, smärtlindring och behandlingsalternativ och skapa trygga miljöer där fler kan genomföra sina behandlingar.

10. Minska ekonomiska hinder för tandvård. Tandhälsa ska inte vara en klassfråga. Regionen ska lyfta ekonomiska hinder i samarbetet med staten och se till att grupper med särskilt stora behov får relevant stöd, särskilt äldre och personer med kroniska sjukdomar. God tandvård ska inte vara beroende av plånboken.

11. Stärk tandvårdens digitalisering och innovation. Digitala konsultationer, smartare bokningssystem, AI för riskbedömning och bättre journalsystem ska stärka tandvårdens kapacitet. Innovation ska användas för att höja kvalitet och tillgänglighet, inte för att ersätta det mänskliga mötet.

Patientsäkerhet och läkemedelssäkerhet

Patientsäkerheten är sjukvårdens mest grundläggande uppdrag. Vården ska göra människor friskare – inte utsätta dem för undvikbara risker. Trots hög kompetens är vårdskador fortfarande alltför vanliga, läkemedelsfel sker varje dag och brister i rutiner, system och arbetsmiljö kan leda till allvarliga konsekvenser.

Liberalerna vill att Västra Götalandsregionen ska vara Sveriges mest patientsäkra region. Det kräver bättre strukturer, tydligare ansvar, öppna kulturer, högre kompetens och moderna digitala beslutsstöd. Alla patienter ska kunna lita på att vården är trygg, att läkemedel hanteras korrekt och att deras journalinformation är komplett och begriplig.

- 1. Sätt patientsäkerheten i fokus.** Bristande patientsäkerhet orsakar höga kostnader för samhället, men framför allt ett stort personligt lidande för patienten. Ingen ska behöva avlida eller invalidiseras på grund av undvikbara misstag i vården, vårdrelaterade skador eller infektioner. Därför ska patientsäkerhet vara en strategisk prioritet, inte ett sidouppdrag. Regionen ska arbeta mer systematiskt med riskbedömningar, avvikelserapporter, uppföljning och utbildning.
- 2. Skapa en kultur där risker lyfts - inte tystas.** Införandet av Millennium visade hur tystnadskultur kan leda till dolda risker. Regionen ska stärka rapporteringskulturen och säkerställa att medarbetare vågar säga ifrån när något är fel. Kritik ska ses som en tillgång, inte ett hot. Transparens är en förutsättning för säker vård.
- 3. Förbättra övergångarna mellan vårdnivåer.** När patienter rör sig mellan primärvård, sjukhus och kommunal omsorg ökar risken för fel. Regionen ska stärka informationsöverföringen, upprätta gemensamma vårdplaner och säkerställa att ansvarsfördelningen är tydlig. En patientsäker vård måste hänga ihop. Patienter som har komplexa behov, har drabbats av svår sjukdom eller är multisjuka ska kunna få hjälp av en vårdkoordinator.
- 4. Stärk dokumentationskvaliteten och journalföringen.** En korrekt och tydlig journal är avgörande för säker vård. Regionen ska stärka utbildningen i dokumentation, förbättra granskningen och se till att digitala system fungerar som stöd – inte som risk. Dokumentation ska vara en del av patientsäkerheten, inte en administrativ börda.
- 5. Använd digitala beslutsstöd för att minska risken för fel.** AI-baserade beslutsstöd, smarta läkemedelsvarningar och uppföljningssystem ska användas för att minska risker och öka kvaliteten. Teknik ska hjälpa vårdpersonalen att fatta säkrare beslut – inte ersätta professionen, utan stärka den.
- 6. Genomför regelbundna läkemedelsgenomgångar.** Polyfarmaci är en av de största riskerna i svensk vård. Felaktig läkemedelsanvändning beräknas kosta lika mycket som regionens totala läkemedelskostnad, i form av sjukhusvistelser, långsammare tillfrisknande eller lägre livskvalitet. Regionen ska säkerställa strukturerade läkemedelsgenomgångar för äldre och patienter med komplexa behov. Målet är att minska onödiga läkemedel, upptäcka interaktioner och höja livskvaliteten.
- 7. Prioritera läkemedelssäkerhet i hela vården.** Läkemedelssäkerhet kräver ansvar i alla led: korrekt ordination, tydlig dokumentation, säker förvaring, rätt dosering, god kommunikation och uppföljning av effekt och biverkningar. Regionen ska säkerställa att varje

patient förstår sin behandling och har möjlighet att ställa frågor. Här har den enskildes husläkare en central roll.

- 8. Stärk patientsäkerheten inom den akuta vården.** Stress, högt tryck och brist på vårdplatser ökar riskerna för misstag. Regionen ska förbättra arbetsmiljön, stödja snabb bedömning av vårdbehov (triagering), stärka teamwork och säkerställa rätt kompetens dygnet runt. Akutvården ska vara trygg – även när belastningen är hög.
- 9. Förbättra hygienrutiner och arbetet mot vårdrelaterade infektioner.** Infektioner som sprids inom vården drabbar tusentals patienter varje år. Regionen ska stärka hygienrutiner, utbildning och uppföljning för att minska smitta, komplikationer och onödigt lidande.
- 10. Gör patientsäkerhet till en del av ledarskapet på alla nivåer.** Chefer och ledare har ett tydligt ansvar för patientsäkerhet, arbetsmiljö och riskhantering. Hur ansvaret möts i vardagen ska vara en väsentlig del av ledarskapsutbildningar, uppföljning och styrning. När ledarskapet fungerar ökar patientsäkerheten automatiskt.
- 11. Skydda de mest utsatta.** Sårbara grupper har större risk att drabbas av vårdskador och läkemedelsfel. Regionen ska ha förstärkta rutiner, särskilda riskbedömningar och tydliga ansvarspersoner för dessa patientgrupper. Längre besökstider ska kunna planeras in för de patienter som behöver det. Ingen ska behöva vara otrygg i kontakten med vården.

Äldre och vården

En liberal politik för åsrika utgår från att varje människa, oavsett ålder, har rätt att leva sitt eget liv med trygghet, värdighet och självbestämmande. Att vi lever längre, blir fler äldre och allt fler kan leva med sina kroniska sjukdomar är positivt och skapar nya möjligheter och utgör en stor potential för samhället. Detta ställer dock stora krav på vården: ökad tillgänglighet, bättre kontinuitet, ett starkare förebyggande arbete och en vård som utgår från individens behov.

Under lång tid har äldre mött en vård som är splittrad, svår att navigera i och där brister i arbetsmiljö och bemanning påverkat kvaliteten. Liberalerna vill vända detta. Äldre ska få vård i tid, nära i vardagen och med respekt för deras erfarenheter och önskemål. Regionen behöver stärka både primärvården, sjukhusen och den geriatriska kompetensen – och säkerställa att hela systemet håller ihop, där grunden är den fasta läkarkontakten.

- 1. Ge äldre större inflytande över sin vård och sina livsval.** Valfrihet och självbestämmande ska inte ta slut vid en viss ålder. Regionen ska stärka patientinflytandet, förbättra vårdinformationen och göra det enklare för äldre att själva påverka både vårdens innehåll och var den ges. Frihet och värdighet går hand i hand. Det är hög tid att göra upp med ålderismen.
- 2. Stärk primärvården så att äldre får vård i tid.** Primärvården är den viktigaste kontakten för äldre. Därför måste primärvården stärkas och fungera bättre än i dag, oavsett om den enskilde har hemtjänst eller bor i särskilt boende.
- 3. Fler fasta kontakter och bättre kontinuitet.** Äldre möter ofta allt för många olika läkare och vårdteam. Regionen ska säkerställa att alla äldre får en fast namngiven läkarkontakt, tydliga vårdplaner och bättre möjlighet att påverka sin vård. Kontinuitet minskar fel, förbättrar kvaliteten och skapar tillit.
- 4. Inför ett regionalt äldre vaccinationsprogram.** Sverige saknar idag ett sammanhållet vaccinationsprogram för äldre. I väntan på det ska regionen gå före och erbjuda ett samlat vaccinationsprogram för äldre, som omfattar årlig influensavaccination, vaccination mot pneumokocker, difteri, stelkramp, kikhosta och bältros.
- 5. Bygg en sammanhållen vård för multisjuka.** Äldre med flera diagnoser faller ofta mellan stolarna i dagens system. Regionen ska stärka samarbetet mellan primärvård, sjukhus, kommunal omsorg och hemsjukvård. En person – en fast vårdkontakt – ska hållas ansvarig för samordningen. En sammanhållen vård minskar risken för återinläggningar, medicinmissar och otrygghet.
- 6. Utveckla geriatriken och stärk kompetensen om äldres sjukdomar.** Regionen behöver fler geriatiker, fler medicinska team och mer forskning om åldrandets sjukdomar som demens, multisjuklighet, smärta och läkemedel. För att möta framtidens behov ska geriatrisk kunskap genomsyra både vårdcentraler, sjukhus och kommunala verksamheter. Äldre har särskilda medicinska behov som kräver specialistkompetens.
- 7. Satsa på förebyggande insatser.** Fallskador, undernäring, isolering, hjärt-kärlsjukdomar och psykisk ohälsa kan ofta förebyggas. Regionen ska prioritera hälsokontroller, rörelsefrämjande insatser, näringsstöd och tidig upptäckt av risker. Ett starkt förebyggande arbete ger äldre bättre livskvalitet och avlastar vården.
- 8. Förbättra rehabiliteringen så att äldre kan leva mer självständigt.** Rehabilitering är avgörande för att äldre ska kunna återfå funktion, rörelsefrihet och livskvalitet efter sjukdom eller sjukhusvistelse. Regionen ska stärka tillgången till arbetsterapeuter, fysioterapeuter och

rehabiliteringsteam i primärvården och säkerställa att alla äldre får en individuell vård- och rehabiliteringsplan. Tidiga insatser minskar fallskador, återinläggningar och beroende – och gör det möjligt att leva ett friare liv längre.

9. Stärk den akuta vården för äldre. Äldre söker ofta vård akut, men deras behov skiljer sig från andra patientgrupper. Därför ska den fasta läkarkontakten få rätt att lägga in sin patient på närvårdsavdelning på sjukhusen. En utredning ska tillsättas för att föreslå hur det kan bli möjligt.

10. Använd digitala verktyg för att öka egenmakten. Digital teknik kan ge äldre bättre stöd – om den används rätt. Regionen ska satsa på digitala vårdmöten, hjälpmedel som ökar tryggheten i hemmet och system som gör det lättare att följa sina hälsovården. Digitalisering ska förenkla, inte ersätta den mänskliga kontakten.

11. Stärk samarbetet med äldreomsorgen. De äldre rör sig mellan regional vård och kommunal vård och omsorg. Därför måste samverkan vara tät, snabb och trygg. Regionen ska förbättra informationsflöden, digital samverkan och gemensamma arbetssätt. Ingen äldre ska hamna mellan två huvudmän.

12. Stärk stödet till anhöriga och närstående. Många äldre får sin viktigaste trygghet genom anhöriga – men alltför ofta lämnas närstående ensamma med ett stort ansvar. Regionen ska erbjuda bättre stöd, tydligare information och samordning för anhöriga som hjälper äldre i vardagen. Vårdlotsar och fasta vårdkontakter ska också inkludera närstående i vårdplaneringen när patienten önskar det. Anhöriga ska inte behöva bli vårdsamordnare av nödvändighet – de ska få vara just anhöriga.

HBQTQI

Mänskliga rättigheter gäller alla – oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. För oss liberaler är det självklart att regionen ska garantera att HBQTQI-personer får lika rättigheter, tillgång till vård, trygghet och frihet att vara sig själva. Liberal politik handlar om att värna individens frihet, att bekämpa diskriminering och att säkerställa att vård och samhällsservice fungerar på lika villkor för alla.

I Västra Götaland finns fortfarande stora brister: många personer möter okunskap, osynliggörande eller diskriminering när de söker vård. Vårdapparaten saknar ofta kompetens att hantera frågor kring könsidentitet, könsuttryck och denna grupps hälsa. Väntetider och otydliga ansvarsförhållanden gör att många inte får den vård de behöver, vilket i sig skapar ohälsa. Det vill vi ändra på.

- 1. Stärkt vårdkedja för transpersoner.** Alla ska få vård utifrån sina behov och sin identitet. Men många transpersoner möts i dag av okunskap och långa väntetider. Vården ska kunna erbjuda snabb och respektfull vård för transpersoner och icke-binära – från första kontakt i primärvården till specialist- och psykosocial vård. Därför ska ett program för transvården tas fram.
- 2. Säkerställ tillgång till könsbekräftande vård.** Könsidentitetsmottagningen ska ges långsiktiga resurser och uppdrag för att erbjuda kontinuerlig, kompetent och trygg vård. Könsbekräftande vård är en fråga om mänsklig frihet och rätt att leva som den man är. Lika viktigt är det att stärka tillgången till samtalsstöd i väntan på vård.
- 3. Ingen ska behöva gömma sig för att få vård.** HBQTQI-personer har, som grupp, en högre förekomst av psykisk ohälsa än hos befolkningen i allmänhet. Det handlar om riskbruk, beroende, ångestsjukdomar och depressioner. Alla delar av vårdapparaten – primärvård, sjukhus, psykiatri, socialtjänst och äldreomsorg – ska ha utbildad personal med kunskap om frågor, bemötande och särskilda behov. Kompetenshöjning ska bli obligatorisk och en del av verksamhetskraven.
- 4. Stärk vården för äldre HBQTQI-personer.** Äldre HBQTQI-personer riskerar att osynliggöras och möta okunskap i vården. Regionen ska säkerställa att geriatrik, primärvård och specialistsjukvård har rätt kompetens för att ge ett tryggt och respektfullt bemötande, med särskilt fokus på psykisk hälsa, ensamhet och äldre hbtqi-personers vårdbehov. Ingen ska behöva gömma sin identitet för att få god vård.
- 5. Stärk arbetet för sexuell hälsa.** Den sexuella och den reproduktiva hälsan är viktiga delar av den allmänna hälsan. Därför behöver hälso- och sjukvården prata mer om sexualitet och göra det till en självklar del av sitt arbete. Särskilt kvinnors och transpersoners sexualitet är generellt osynliggjord och behöver mer uppmärksamhet för att deras sexuella hälsa ska öka. Kunskapscentrum för sexuell hälsa har en viktig uppgift i detta arbete.
- 6. Bekämpa diskriminering, homofobi och transfobi.** Regionen ska aktivt motverka hat, diskriminering och trakasserier mot HBQTQI-personer. Det kräver ett öppet samhällsklimat och förebyggande arbete mot mobbning, hatbrott och social utsatthet. Ingen ska behöva känna rädsla på grund av vem hen är.
- 7. Stöd civilsamhälle och ideella organisationer.** Regionen ska ge ekonomiskt och organisatoriskt stöd till föreningar, nätverk och organisationer som arbetar för HBQTQI-personers rättigheter, hälsa och trygghet. Genom sådana partnerskap når vi grupper som vården och offentlig sektor ibland missar. Ett levande civilsamhälle är en nyckel till inkludering och frihet.

- 8. Säkerställ jämlik vård för HBTQI-personer.** Oavsett var man bor ska man ha tillgång till samma vård och stöd. Regionen ska arbeta aktivt för att HBTQI-kompetens och vårdtjänster finns även i mindre orter och på landsbygd. Rätten att leva fritt och öppet ska inte bero på postnummer. Därför ska det finnas möjlighet att få PrEP och PEP på vårdcentraler och ungdomsmottagningar.
- 9. Integrera HBTQI-perspektivet i folkhälsoarbete och förebyggande insatser.** Folkhälsa och psykisk hälsa ska inkludera HBTQI-personers behov. Regionen ska utveckla insatser för psykisk hälsa, suicidprevention, hiv-prevention, transvård och stöd till personer med marginaliserad sexualitet eller könsidentitet.
- 10. Synliggör skillnader.** Regionen ska föra statistik och uppföljning med könsidentitet och läggning som parametrar där det är relevant, för att synliggöra skillnader i hälsa, vårdresultat och tillgänglighet. Resultaten ska analyseras och ligga till grund för kontinuerliga förbättringar. Med bättre kunskap om verkligheten underlättas förutsättningarna för forskning om hbtqi-personers hälsa.
- 11. Stärk skyddet mot omvändelseterapi, tvång och förtryck.** Regionen ska ta aktiv ställning mot så kallad omvändelseterapi, könsrollstvång och andra insatser som kränker HBTQI-personers rätt till självbestämmande. Vård som bygger på normer eller moralism hör inte hemma i ett liberalt samhälle.
- 12. Främja HBTQI-information, undervisning och förebyggande insatser.** Både vård och samhälle behöver kunskap för att acceptera och respektera olikheter. Regionen ska stödja informationsinsatser, offentliga kampanjer och utbildning som stärker tolerans, förståelse och trygghet för HBTQI-personer.

Folkhälsa

Folkhälsan lägger grunden för hela samhällets utveckling. En befolkning som mår bra klarar arbete, utbildning, relationer och livets utmaningar bättre. God hälsa är en frihetsfråga: den som är frisk har större möjligheter att leva sitt liv fullt ut. Samtidigt har skillnaderna i hälsa och livsvillkor ökat mellan olika områden, grupper och åldrar i Västra Götaland. En liberal folkhälsopolitik handlar därför om att minska skillnaderna genom tidiga insatser, kunskap, förutsägbarhet och egenmakt.

Regionen har ett tydligt ansvar att arbeta förebyggande och hälsofrämjande – inte bara behandla när sjukdom uppstår. Det kräver både insatser i vården och ett bredare arbete tillsammans med kommuner, civilsamhälle, arbetsgivare och föreningsliv.

- 1. Stärk folkhälsoarbetet.** Folkhälsa ska inte vara en sidoverksamhet. Regionen behöver ett långsiktigt, samlat och kunskapsbaserat folkhälsoarbete som prioriterar tidiga insatser, prevention och jämlik hälsa. Ett starkt folkhälsoarbete minskar vårdbehov, stärker arbetsförmåga och ökar livskvalitet. Den nya planen för regionövergripande folkhälsoarbete behöver verkställas.
- 2. Minska skillnaderna i hälsa.** Skillnader i livslängd och ohälsa mellan socioekonomiska grupper och geografiska områden är stora och växer. Regionen ska rikta insatser dit behoven är som störst: områden med låg hälsostatus, grupper med hög sjuklighet, utrikes födda kvinnor, äldre med multisjuklighet och unga med ohälsa. Jämlik hälsa kräver att resurser fördelas efter behov.
- 3. Stärk arbetet med psykisk hälsa.** Psykisk ohälsa är en av de största folkhälsoutmaningarna. Regionen ska arbeta förebyggande genom tidig upptäckt i primärvården, ungdomsmottagningar, mödra- och barnhälsovård samt i samverkan med kommunernas socialtjänst och fritidsverksamhet. Tidiga insatser förhindrar lidande och avlastar både vården och samhället.
- 4. Stöd för goda levnadsvanor.** Invånare ska enkelt kunna förstå sin hälsa och sina risker. Tobaksbruk, riskbruk av alkohol, stillasittande och ohälsosamma matvanor orsakar en stor del av sjukdomsburden. Regionen ska intensifiera arbetet med rådgivning, stödprogram, hälsofrämjande insatser och digitala verktyg. Förebyggande arbete sparar både liv och pengar.
- 5. Stärk hälsoarbetet för barn, unga och deras familjer.** Barn och unga ska få tidigt stöd för både fysisk och psykisk hälsa. Regionen ska stärka barnhälsovården, ungdomsmottagningarna, föräldrastöd och insatser som främjar trygghet, rörelse, god kost och psykiskt välbefinnande. Tidiga år formar hela livet.
- 6. Stärk samarbetet med kommuner och civilsamhälle.** Hälsa skapas inte bara i vården – utan i vardagen. Därför behöver regionen arbeta nära kommunerna, skolor, föreningar, idrottsrörelsen och sociala aktörer. Lokala initiativ måste få stöd för att nå grupper som vården inte alltid når.
- 7. Följ upp hälsoläget.** Folkhälsopolitiken måste vara evidensbaserad. Regionen ska stärka uppföljningen, använda hälsodata mer systematiskt och rikta insatser dit där de gör störst skillnad. Arbetet ska styras av fakta, inte antaganden.

Personal

Västra Götalandsregionen är en av Sveriges största arbetsgivare och helt beroende av kompetenta medarbetare för att klara sitt uppdrag. Vårdens, kollektivtrafikens, kulturens och regionutvecklingens kvalitet avgörs i mötet mellan människor. Därför måste personalpolitiken vara en av de mest centrala utvecklingsfrågorna.

Under lång tid har medarbetare upplevt ökande arbetsbelastning, brist på karriärvägar och för lite professionell frihet. Den demografiska utvecklingen, med färre födda barn, fler äldre samt relativt färre i arbetsför ålder, kommer innebära ytterligare svårigheter att bemanna inom all offentlig verksamhet. Regionen står inför stora rekryteringsutmaningar. En modern, liberal personalpolitik bygger på förtroende, goda arbetsvillkor, starkt ledarskap och möjligheten att utvecklas i sitt yrke. Medarbetare som mår bra – gör ett bättre arbete, stannar längre och stärker hela välfärden.

- 1. Skapa en modern och attraktiv arbetsplats.** Regionen behöver vara en arbetsgivare som lockar och behåller kompetens. Det kräver tydliga karriärvägar, kompetensutveckling, forskningsmöjligheter och förutsättningar att växa inom sitt yrke. Medarbetare ska känna stolthet och framtidstro – inte frustration över bristande utvecklingsmöjligheter.
- 2. Stärk det nära och tillitsfulla ledarskapet.** Goda chefer gör skillnad varje dag. Vi vill skapa rimliga förutsättningar för ledarskap genom färre medarbetare per chef, bättre administrativt stöd och tydlig delegation av ansvar. Medarbetarna ska uppmuntras att bidra till utvecklingen av verksamheten. Chefer ska ha kraft att lyssna, utveckla och leda tillsammans med sina medarbetare – inte fastna i systemadministration.
- 3. Minska den onödiga administrationen - Mer tid till patienterna.** Alltför mycket av medarbetarnas tid går åt till dokumentation, rapportering och manuella rutiner. Regionen ska systematiskt identifiera och ta bort onödig administration, förbättra digitala verktyg och frigöra tid för patientkontakt, verksamhet och kärnuppdraget. Tillit och professionalitet ska vara utgångspunkten, inte detaljkontroll.
- 4. Säkra kompetensförsörjningen.** För att möta framtidens behov måste regionen erbjuda flexibla utbildningsvägar, traineeprogram, kombinationstjänster och bättre möjligheter till vidareutbildning. Vi vill underlätta för både nyutexaminerade, karriärbytare och internationell kompetens att börja arbeta i regionen. Introduktionsprogram och regelbunden fortbildning ger en trygg och kompetent personal som är avgörande för patientsäkerhet och kontinuitet i vården. En trygg kompetensförsörjning är en förutsättning för god vård, stark kollektivtrafik och fungerande samhällsservice.
- 5. Stafettbemanningen har inte i vården att göra.** Vårdplatser som saknar personal är inga riktiga vårdplatser, vård behöver en långsiktig bemanning som skapar kontinuitet. Regionen behöver förbättra arbetsmiljön, stärka kompetensförsörjningen och skapa fler karriärvägar för att behålla och rekrytera personal. Vi vill minska beroendet av hyrpersonal genom att göra sjukhusen till attraktiva arbetsplatser med goda villkor, moderna arbetssätt och kollegor som du känner.
- 6. Decentralisera läkarutbildningen.** Bristen på läkare utanför storstäderna är stor. En orsak till det är att många etablerar sig på den ort där man studerar. I dagsläget finns det endast läkarutbildning i Göteborg. För att öka incitamenten att arbeta i hela regionen bör fler utbildningsorter etableras.
- 7. En karriär i vården ska löna sig.** Vi vill införa en modell för kompetensstegar med rejäl löneutveckling. Det ska vara möjligt att dubbla sin lön under ett yrkesliv i vården, genom att ta ansvar, vidareutbilda sig och bidra till verksamhetens utveckling. Alltför många lämnar vården

eftersom löneutvecklingen står still, särskilt i de kvinnodominerade vårdprofessionerna.

- 8. Utöka antalet ST-tjänster i allmänmedicin.** Regionen ska aktivt öka antalet ST-tjänster i allmänmedicin, baserat på befolkningens behov. Målet är att säkra framtida kompetensförsörjning och minska beroendet av tillfälliga lösningar såsom hyrläkare samt nå målet om 1100 patienter per läkare i primärvården.
- 9. Stärk arbetsmiljön och motverka ohälsosam arbetsbelastning.** Ohälsosamma scheman, för hög belastning och brist på återhämtning leder till sjukfrånvaro och personalflykt. Regionen ska arbeta långsiktigt med bemanning, schemastabilitet och bättre arbetsmiljöinsatser. Fler kollegor, bättre planering och moderna arbetsmetoder är avgörande för hållbarhet i arbetslivet.
- 10. Möjliggör bisyssla.** Vårdköer och stängda vårdplatser beror till stor del på brist på vissa personalkategorier. Därför måste möjligheter skapas för regionens anställda till bisysslor, så att de som vill och kan bidra ges möjligheten. Regionen måste kunna ta tillvara all kompetens som finns inom sjukvården så att även kompetens som idag finns inom den privata drivna vården kan bidra.
- 11. Stärk första linjens ledarskap.** För att vårdens utveckling ska lyckas måste första linjens chefer få rätt mandat, rimliga uppdrag och bättre stöd. De har det närmaste ledarskapet för verksamheten och är avgörande för arbetsmiljö, kontinuitet och kvalitet. Därför ska deras ansvar tydliggöras, administrativa bördor minskas och tillgången till HR-, ekonomi- och IT-stöd förbättras. Ett stärkt ledarskap i första linjen skapar stabilare arbetsplatser, bättre kompetensförsörjning och högre kvalitet för patienterna.
- 12. Använd forskning, innovation och digitalisering för att förbättra arbetsvillkoren.** Digitala verktyg, beslutsstöd och ny teknik kan minska arbetsbelastningen och förbättra kvaliteten. Regionen ska satsa på forskningsnära innovationer som underlättar arbetet för vårdpersonal, kollektivtrafikens medarbetare och andra yrkesgrupper. Forskning ska vara en naturlig del av professionens utveckling – inte ett sidospår.
- 13. Nolltolerans mot hot, våld och trakasserier.** All personal ska känna sig trygg på jobbet. Regionen ska stärka säkerheten, utveckla utbildning i bemötande och konflikthantering, och förbättra rutiner för att hantera hot och våld. Ingen ska riskera sin trygghet för att göra sitt jobb.
- 14. Mångfald är en styrka.** Medarbetare med olika bakgrund bidrar med nya perspektiv och kompetenser. Regionen ska vara en arbetsgivare där diskriminering inte förekommer och där rekrytering bygger på kompetens och likvärdiga möjligheter. Mångfald är en tillgång som stärker både verksamheten och arbetsmiljön.
- 15. Stärk kopplingen mellan forskning, utbildning och kliniskt arbete.** För att regionen ska vara en framstående kunskapsaktör behöver fler medarbetare ges möjlighet att forska, handleda, delta i studier och ta del av vetenskapliga rön. Klinisk forskning förbättrar både kvalitet och arbetsmiljö, och gör det mer attraktivt att stanna kvar i yrket. Personalpolitiken måste stödja detta.
- 16. Skapa en organisation som ger förutsättningar för professionen att lyckas.** En modern region kräver moderna arbetssätt. Det innebär färre stuprör, tydligare ansvarsfördelning och mer fokus på resultat. Vi vill ha en organisation där medarbetarna har förtroende, handlingsutrymme och möjlighet att påverka. Trivseln ökar när människor känner att deras kompetens används på rätt sätt.
- 17. Bekämpa tystnadskulturen och säkerställ att problem lyfts i tid.** Haveriet kring införandet av journalsystemet Millennium visade tydligt att en tystnadskultur har fått fäste i delar

av organisationen – där medarbetare inte upplevt att de kunnat rapportera brister, risker eller missförhållanden utan konsekvenser. Detta är oacceptabelt i en modern och professionell organisation. Regionen måste skapa en kultur där alla vågar säga ifrån, där kritik ses som en resurs, och där chefer aktivt efterfrågar och agerar på tidiga varningssignaler. En trygg arbetsmiljö är en plats där kompetensen får tala fritt, inte tystas.

18.Hållbart arbetsliv. Regionen som arbetsgivare behöver säkerställa att det finns goda möjligheter att ta sig till och från arbetet. Kollektivtrafik måste synkroniseras med arbetspassen. Det behöver finnas tillgängliga parkeringar och en stimulans för att underlätta samåkning ska införas.

Säkerhet och beredskap

Säkerhets- och beredskapsfrågorna har fått en helt ny tyngd i ljuset av de senaste årens omvärldsutveckling. Pandemin, Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina, USAs omläggning av handels och utrikespolitiken samt konstaterade brister i den civila beredskapen har tydliggjort behovet av ett mer robust och uthålligt samhällsskydd. Sverige befinner sig i det allvarligaste säkerhetspolitiska läget sedan andra världskriget, vilket ställer omfattande krav på såväl den nationella som den regionala nivån.

Västra Götalandsregionen har ett brett ansvar för verksamheter som är centrala för det civila försvaret: hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, regional infrastruktur, livsmedelsförsörjning och stöd till näringslivet. Ett starkt totalförsvaret och ett Nato-medlemskap medför dessutom ökade krav på resiliens, robusthet och förmåga att upprätthålla samhällsviktig verksamhet under störningar. Mot denna bakgrund genomförs i budgeten riktade satsningar för ökad säkerhet, starkt beredskap och förbättrad samordning.

- 1. Stärkt ledning och samordningsförmåga.** Regionens förmåga att leda och koordinera sitt krisberedskapsarbete behöver förstärkas för att klara de ökade krav som följer av det förändrade säkerhetsläget. Det omfattar utvecklad kontinuitetsplanering, förbättrade rutiner för krishantering och fler gemensamma övningar tillsammans med andra samhällsviktiga aktörer.
- 2. Åtgärder mot välfärdsbrott och otillbörlig påverkan.** Arbetet mot välfärdsbrott ska intensifieras för att säkerställa att offentliga resurser används korrekt och inte missbrukas av kriminella aktörer. Det innebär stärkt intern kontroll, förbättrade uppföljningsrutiner och ökat skydd mot otillbörlig påverkan. Ett robust välfärdssystem är en grundförutsättning för samhällsstabilitet, särskilt under perioder av kris.
- 3. Informationssäkerhet och cybersäkerhet.** Digitaliseringen av regionens verksamheter medför höga krav på informationssäkerhet och skydd mot cyberangrepp. Satsningar ska göras på att utveckla säkerhetsklassade system och förbättra incidenthanteringen. Regionen ska genomföra fördjupade säkerhetsskyddsanalyser för att identifiera sårbarheter och stärka motståndskraften mot digitala hot.
- 4. Beredskap inom hälso- och sjukvården.** Sjukvårdens förmåga att upprätthålla drift vid kris är en nyckelkomponent i totalförsvaret. Regionen ska utöka sina beredskapslager av läkemedel, medicinteknisk utrustning och förbrukningsmaterial. Arbetet med att återuppbygga skyddsrumskapacitet och integrera beredskapskrav i planeringen av vårdens utbudspunkter behöver stärkas. En långtgående koncentration av vård står i konflikt med krisberedskapens krav på redundans.
- 5. Transportsystem ska klara kriser, störningar och klimatförändringar.** Transporterna måste fungera även vid kriser, extremväder och störningar. Regionen ska stärka redundans, skydda noder och säkerställa att kollektivtrafiken kan upprätthålla samhällsviktiga funktioner. Ett robust system gör regionen tryggare och mer motståndskraftig.
- 6. Säkra fastigheter och samhällsviktig infrastruktur.** Investeringar i regionens fastigheter och tekniska system måste i ökad utsträckning beakta säkerhet och robusthet. Det handlar om att stärka brandskydd, säkra drift av känsliga anläggningar och förbättra skyddet mot fysiska angrepp eller störningar. Även digital infrastruktur behöver bli mer robust för att kunna tåla avbrott och belastning under krissituationer.
- 7. Stärk försvaret i Västsverige.** Västra Götaland har flera av landets mest betydelsefulla infrastrukturer, inte minst hamnarna i Göteborg och Uddevalla som är centrala för både export, import och försörjning av hela landet. Den säkerhetspolitiska utvecklingen gör det nödvändigt att stärka skyddet av dessa noder och se till att transportsystemet fungerar även vid kris eller konflikt. Regionen behöver arbeta nära staten, Forsvarsmakten och näringslivet för att säkra

robusthet, redundans och skydd av kritiska funktioner. Ett starkt försvar i Västsverige är en förutsättning för att vår infrastruktur – och därmed vår ekonomi och frihet – ska kunna upprätthållas.

- 8. Regionen ska vara NATO-medlem fullt ut.** Sveriges medlemskap i Nato innebär att regionen måste kunna bidra till de civila beredskapskrav som ingår i alliansens resiliensarbete. Det omfattar förmågan att hantera hybridattacker, väpnade angrepp, naturkatastrofer och störningar i kritisk infrastruktur. Det innebär en stor utmaning för regionen.
- 9. Trygga regional livsmedelsförsörjning.** En femtedel av Sveriges jordbruksmark och en stor del av fiskerinäringen finns i Västra Götaland. Livsmedelsförsörjningen är en central del av det civila försvaret och kräver ett stärkt regionalt ansvar. Regionen behöver verka för förbättrad lokal och regional produktion, stärkt distribution samt tillgång till beredskapslager. Ett robust jordbruk och fiske och en funktionell livsmedelskedja är avgörande vid kris eller avspärning, och detta arbete kräver samverkan med både offentliga och privata aktörer.
- 10. Finansiella placeringar stärker svensk försvarsindustri.** Regionen spelar en roll i att möjliggöra finansiella placeringar i svensk och europeisk försvarsindustri. Sådana investeringar kan bidra till att stärka den långsiktiga försvarsförmågan och därmed den gemensamma säkerheten inom landet och unionen.
- 11. Skydd av samhällsviktiga objekt och funktioner.** Skyddet av regionens samhällsviktiga infrastruktur och andra skyddsvärda objekt behöver stärkas ytterligare. Detta innebär att öka kontrollen, utveckla risk- och sårbarhetsbedömningar samt förbättra samordningen mellan relevanta aktörer. En tydlig och gemensam lägesbild är central för att tidigt upptäcka hot och hantera sårbarheter.
- 12. Långsiktig utveckling av regionens säkerhet och beredskap.** Under många år framöver kommer ett kontinuerligt utvecklingsarbete att krävas för att stärka regionens motståndskraft. Det gäller särskilt arbetet med regional risk- och sårbarhetsanalys, kontinuitetsplanering, säkerhetsskyddsanalys samt cybersäkerhet och informationssäkerhet. Genomförandet av den regionövergripande planen för civilt försvar utgör en central utgångspunkt för detta arbete och ska säkerställa att regionen successivt når upp till de krav som totalförsvarsplaneringen ställer.

Digitalisering

Digitalisering är en av de mest avgörande framtidsfrågorna för Västra Götalandsregionen. I en tid då vårdens behov ökar, personalbristen fördjupas och tekniken utvecklas snabbare än någonsin krävs en politik som tar ansvar för att digitala verktyg faktiskt stärker regionens verksamhet. Haveriet med journalsystemet Millennium har tydliggjort vad som händer när tekniken tillåts styra verksamheten, i stället för att vara ett stöd för den. Ett digitalt system får aldrig bli viktigare än de människor som ska använda det.

Regionens fortsatta digitaliseringsarbete måste därför präglas av respekt för professionen, tydlig styrning, öppna processer och robust teknisk kompetens. Liberalerna kommer att driva på för en digitalisering som kombinerar innovation med ansvarstagande, och där varje investering ska förbättra både vård, arbetsmiljö och tillgänglighet. Att undvika nya kostsamma och riskfyllda felsatsningar är en av regionens viktigaste uppgifter under de kommande åren.

- 1. Haveriet med Millennium får inte upprepas.** Journalsystemet Millennium infördes utan tillräcklig förankring, utan realistiska tester och utan ett fungerande införandestöd. Resultatet blev det största magplasket i regionens historia. Kommande mandatperiod kommer att bli avgörande i arbetet med att ta fram ett modulärt vårdinformationssystem. Detta arbete behöver följas noggrant, granskas öppet och utvecklas i nära dialog med professionen. Regionens digitala infrastruktur måste säkerställas genom stabila och testade system samt genom långsiktiga planer och stor transparens.
- 2. En modulär och stegvis utvecklingsstrategi.** Regionen ska aldrig igen genomföra stora, ogenomtänkta systeminföranden. I stället ska utvecklingen ske modulärt, med mikrotjänster som successivt ersätter gamla system. Detta ökar flexibiliteten, minskar risken och gör det möjligt att rätta fel innan de blir katastrofala. En sådan strategi kräver att regionen bygger upp en stark intern digital kompetens med team som kan utveckla, testa och implementera lösningar i nära samarbete med användarna.
- 3. Nationell digital infrastruktur och anpassning till EHDS.** Regionens IT och vårdinformationsmiljö ska anpassas till nationella standarder och den nationella digitala infrastrukturen. Genom att ansluta till EHDS (European Health Data Space) ska säker delning av hälsodata över gränserna möjliggöras. Det stärker vården och forskningen samt säkerställer valfrihet och innovation. Kompatibla system minskar administration, ger snabbare beslut och jämlik tillgång till vård.
- 4. Digitalisering ska stärka vårdens kvalitet.** Teknisk utveckling får aldrig reduceras till ett rent effektiviseringsprojekt. Digitala lösningar ska bidra till kortare väntetider, tydligare information, större insyn och bättre möjlighet för patienter att styra sin egen vård. Patientens rätt till begriplig, tillgänglig och säker information ska vara vägledande för varje digital investering.
- 5. Digitala verktyg ska förbättra arbetsmiljön - inte försvaga den.** Arbetsmiljön för vårdpersonal påverkas direkt av digitala system. Dokumentationen måste vara enkel, logisk och relevant. System som skapar dubbelarbete, stress eller onödig administration ska avvecklas. Den professionella autonomin ska stärkas genom att verktygen stödjer personalens kliniska arbete, inte ersätter deras bedömningar.
- 6. Digitaliseringen får inte vara ett hinder.** Möjligheterna att komma i kontakten med vården ska vara enkel för alla. Digitaliseringen får inte vara ett hinder för en patient att hitta rätt och att nå fram till önskad vårdenhet. Många, både unga och gamla, ger upp när man möter en digital miljö man inte är bekväm med.

- 7. Transparens och delaktighet ska vara styrande principer.** Regionens tidigare digitala satsningar har brutit i öppenhet, återkoppling och politiska beslut. Detta har skadat förtroendet hos både medarbetare och allmänhet. Framöver ska varje större utvecklingsinsats föregås av dialog med personal, patienter och relevanta aktörer. Beslutsprocessen ska vara synlig och begriplig, och resultatet av varje investering ska följas upp och redovisas tydligt.
- 8. Digitalisering ska användas där den gör mest nytta.** Digitala tjänster ska inte införas slentrianmässigt. De ska prioriteras där de kan avlasta vården, frigöra tid, skapa bättre överblick eller förbättra vårdresultat. Regionen behöver systematiskt kartlägga gapet mellan vårdbehov och kapacitet, och använda digitalisering som ett verktyg för att minska köer och stärka tillgänglighet.
- 9. Effektiv styrning av IT-kostnader och värdehemtagning.** IT-kostnaderna fortsätter att öka, men nyttan har inte följt med i samma takt. Alla digitala investeringar ska ha tydlig målstyrning, mätbara effekter och regelbunden uppföljning. System som inte längre tillför värde ska fasas ut. En skärpt politisk styrning av digitaliseringsområdet, med fokus på prioriteringar, kostnadskontroll och effekthemtagning krävs.
- 10. Dela all data som kan delas.** Regionen ska göra all data som kan delas tillgänglig för allmänhet, forskning och näringsliv. Öppna data stärker transparensen, möjliggör innovation och underlättar för företag att utveckla nya tjänster. Genom att dela data minskar dubbelarbete, förbättras beslutsunderlagen och regionens resurser används mer effektivt.
- 11. Inför en regional handlingsplan för AI.** Regionen behöver en tydlig och operativ handlingsplan för användningen av AI i vård, kollektivtrafik, kultur och administration. En sådan plan ska säkerställa att AI används etiskt, effektivt och med fokus på ökad kvalitet och bättre resursutnyttjande. Utan en gemensam riktning riskerar utvecklingen att bli ojämn, ineffektiv och otrygg. Därför ska en regional handlingsplan tas fram och implementeras, så att AI används där den gör verklig nytta – med patientens, invånarens och medarbetarens behov i centrum.
- 12. Öppen arkitektur och minskad leverantörsinlåsning.** För att undvika långvariga beroenden till enskilda leverantörer ska regionen prioritera öppna standarder, korta avtal och system som enkelt kan integreras med andra tjänster. Slutna, storskaliga system med långa livscykler och dålig anpassningsbarhet ska inte vara en del av regionens framtida digitala infrastruktur.
- 13. Digital motståndskraft.** Sveriges Nato-medlemskap och en förändrad geopolitisk situation ställer större krav på digital säkerhet. Regionen behöver stärka sin robusthet genom ökad cybersäkerhet, bättre skydd av känslig information och rigorös efterlevnad av GDPR. Samtidigt måste regionen bygga bort onödiga sårbarheter och säkerställa att samhällsviktig digital infrastruktur kan fungera även vid störningar eller kris.